

**ПРИКАЗКИ ТА АФОРИЗМИ
ПРО ЗДОРОВ'Я,
ХВОРОБИ, ЖИТТЯ І АЛКОГОЛЬ**

Видання третє, доповнене і перероблене

Тернопіль
“Укрмедкнига”

2003

ББК-94.8

П75

*Упорядкування та вступне слово доктора медичних наук, професора Тернопільської державної медичної академії ім. І.Я. Горбачевського **Бориса Івановича РУДИКА***

П75   **Приказки та афоризми про здоров'я, хвороби, життя і алкоголь** / Упоряд. та вступ. слово Б.І. Рудик. — 3-е вид., перероб. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 152 с.

ISBN 966-7364-29-1

ВСТУПНЕ СЛОВО

Приказки і прислів'я — один з найдавніших жанрів усної народної творчості і мудрості. Протягом століть з їх допомогою народи відображали і осмислювали найбільш типові сторони життя своєї епохи. Приказки та прислів'я передавались із покоління в покоління, одні з них відмирили, інші децю змінювались і зберігались століттями. Їх основою було реальне життя, побут людей, сімейні відносини, хвороби, старість, смерть тощо. Сьогодні навіть важко буває сказати, з якої епохи бере початок народної мудрості, яка нація була творцем тих чи інших приказок та мудрих висловів.

Прислів'я — це по суті самостійні судження, граматично оформлені як прості або складні речення. Вони відповідають змісту короткого художнього твору, який відображав ті чи інші явища чи події (“Бог один, але дороги до нього різні”). Прислів'я досить часто використовують в художній літературі. Поділ на прислів'я і приказки умовний. На відміну від прислів'я приказка висловлює думку не повністю закінчену (“Без ножа ріже”).

Афоризм, як жанр, включає в себе різні крилаті думки: вислови, крилаті слова, анекдоти. Нерідко в коротких фразах читач знайде відповідь на питання, які його турбують, співпадають чи не співпадають з його поглядами. Не так вже рідко афоризм складається з кількох речень, особливо коли висвітлюється якась серйозна проблема. Виховне і пізнавальне значення афоризмів досить важливе.

В афоризмах інколи зустрічаються протиріччя думок. Це не слід розглядати як вияв недосконалості чи плутанини думок. Така ситуація зумовлена складністю життя, різноманітністю його норм, протиріччями існування людства і роздвоєнням особистості. Кармен Сільва писала “Афоризм, як бджола: в ньому і золотистий мед, і отруйне жало”.

Афоризми називають перлинами людської мудрості, своєрідним джерелом духовного самовдосконалення. Крилаті вислови відомих філософів, медиків, вчених письменників, релігійних і політичних діячів вражають своїми влучними спостереженнями над життям, здоров'ям, хворобами, смертю, вадами людини тощо. Не

завжди з усіма афоризмами можна згодитись в сучасних умовах розвитку суспільства. Переклад афоризмів на українську мову пов'язаний з певними труднощами, не завжди він робився з оригіналу. В нашому збірнику афоризми приведені згідно теми і в алфавітному порядку авторів.

Приказки, прислів'я та афоризми особливо широко поширені були в Древній Греції і Римській імперії. Чимало крилатих висловів на тему здоров'я і хвороб належить основоположнику сучасної наукової медицини Гіпократу. Це наприклад, “Життя коротке — шлях мистецтва довгий”, “Безпричинна втома — передвісник хвороби” тощо. Такі афоризми мали прогностичне значення.

Деякі латинські приказки і крилаті вислови ввійшли в побут із праць римських письменників — Цицерона, Горация, Тацита та інших. В українській літературі їх використовували Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко. Латинські приказки набули широкого поширення в наукових і медичних колах. Варто згадати про такі, як “*Errare humanum est*” (людині властиво помилятися), “*Finis coronat opus*” (кінець вінчає справу). В історичному аспекті важко визначити, хто був першим автором того чи іншого афоризму або приказки.

Прислів'я і приказки виходять із сивої глибини народної мудрості. Подія або суть явища певного історичного періоду виражались короткою фразою, де відображалось ставлення до них. Осв чому приказки й афоризми, як правило, відтворюють дух свого часу.

У приказках і прислів'ях про здоров'я і хвороби — думки народу про спосіб життя, користь або шкідливість тих чи інших звичок. Чимало з них стали еталоном поведінки багатьох людей, які хочуть бути здоровими і щасливими. Вкажемо на деякі найбільш типові: “Було б здоров'я, а щастя знайдеться”, “Від помірної їжі — сила, від надмірної — могила”, “Здорові батьки — запорука здоров'я дітей”, “Рухайся більше — проживеш довше”, “Час лікує і душу, і тіло”.

Приказки і крилаті вислови про професію лікаря мають різнопланову спрямованість — від надто негативної до високої оцінки діяльності лікаря. Певною мірою це зумовлено труднощами професії, нерідко пов'язаної зі смертю хворого. На появу таких приказок і афоризмів впливали існуюча ідеологія і соціально-економічний етап розвитку суспільства. Негативна оцінка лікаря відображена в

наступних приказках: “Бог виліковує, а лікар гроші бере”, “Лікар своєю кишенню лікує”, “Від молодих лікарів цвинтар горбиться”, “Не бійся хвороби, бійся поганого лікаря” тощо. Водночас, у більшості приказок і афоризмів йдеться про нелегку й почесну професію лікаря. Це такі з них: “Істинний лікар той, хто досвід має”, “Лікар в домі хворого — володар”, “Якщо не можеш стати царем, стань лікарем”, “Лікар посміхається — хворому легше”, “Не приховуй істину перед священиком, лікарем і адвокатом”. Цікаві деякі вислови мислителів, учених і письменників: “Той лікар здається мені крацим, який здатний передбачити” (Гіпократ), “Якщо хворому після розмови з лікарем не стало краще, значить це не лікар” (В.М.Бехтерев), “Жодна спеціальність не приносить періодично стільки моральних переживань, як лікарська” (А.П.Чехов).

Більше 8000 років люди вживають вино. В VI сторіччі нової ери арабські алхіміки отримали чистий винний спирт шляхом перегонки перебродженого виноградного соку. Поява міцних алкогольних напоїв сприяла росту пияцтва і алкоголізму. Алкоголь став способом спілкування між людьми, а алкогольні традиції надто живучі і передаються із покоління в покоління.

Ставлення різних народів до впливу алкоголю і пияцтва на здоров'я людини знайшло своє відображення в приказках і крилатих висловах як дзеркалі народної мудрості. Відомо, що пияцтво і алкоголізм призводять до тяжких соціальних наслідків: до 60 % тяжких кримінальних злочинів, зокрема вбивств, здійснюють люди в стані алкогольного сп'яніння. Досить тяжкі наслідки впливу спиртного на здоров'я знайшли своє відображення в народній творчості: “Від чарки до могили дорога коротка”, “Вино нам дарує море радості і океан печалі”, “П'яниці народжують п'яницю” тощо. Американський письменник Джек Лондон знайшов волю і сили, щоб побороти пияцтво і після цього досить виразно описав зло, якого завдає людям спиртне. Наведемо один із його крилатих висловів: “Початок шляху — чарка, середина — вживаюча компанія, кілька чарок за обідом; кінець — у тюрмі за вбивство в п'яному стані, за розтрату, в психіатричній лікарні, в могилі від випадкової хвороби”.

Третє перероблене та доповнене видання “Приказки та афоризми про здоров'я, хвороби, життя та алкоголь” збагачене новим матеріалом майже вдвічі. Введено такі нові розділи як “Смерть” і

“Релігійна тематика”. Інші розділи, в першу чергу *“Здоров’я, старість”* і *“Лікар”*, доповнені новими приказками, прислів’ями, крилатими висловами. Приведені найбільш інформативні та широко вживанні з них, починаючи від мислителів стародавніх Греції та Риму до наших днів. Збірник поповнився новими, в тому числі сучасними, українськими приказками та прислів’ями.

Автор — упорядник надіється, що збірник приказок та афоризмів про хвороби, життя, здоров’я та алкоголь знайде свого читача, буде мати значення в духовному вихованні і збагаченні, в першу чергу, медичних працівників.

Професор Б.І.Рудик.

Здоров'я і старість

- ✧ Багатий живе, як хоче, а бідний, як може.
- ✧ Багатство — ніщо без здоров'я.
- ✧ Багато спати — добра не знати.
- ✧ Багатство бідного — його здоров'я.
- ✧ Багато знатимеш — швидко зістаришся.
- ✧ Багато їсти — шкідливо, мало їсти — нецікаво.
- ✧ Багато пити — шкідливо, мало пити — нецікаво.
- ✧ Бажання серця — бальзам для тіла.
- ✧ Бережи воду біля джерела.
- ✧ Без здоров'я ніщо чоловікові не миле.
- ✧ Більше людей загинуло від переїдання, ніж від голоду.
- ✧ Біда тому, в кого є хліб, а нема зубів.
- ✧ Бідній кумі хліб на умі.
- ✧ Без хліба і любов гине.
- ✧ Бездіяльність — могила здоров'я.
- ✧ Бережи своє здоров'я більше всього береженого, тому що в ньому джерело життя.
- ✧ Боягуз не любить життя, він тільки боїться його втратити.
- ✧ Боягуз від одного страху вмирає.
- ✧ Будь-яка надмірність шкодить.
- ✧ Бути здоровим і мудрим — два блага в житті.
- ✧ Були б зуби, а хліб буде.
- ✧ Будь здоровий, як вода, а багатий, як земля.
- ✧ Було б здоров'я, а щастя буде.
- ✧ Було б здоров'я, а решта буде.
- ✧ Будь помірний в їжі, пий вино в міру.
- ✧ Варгість здоров'я знає лише той, хто його втратив.
- ✧ Великий кусень горло дере.

- ✧ Веселе серце довго живе.
- ✧ Від доброго життя волосся в'ється, від поганого січеться.
- ✧ Від здоров'я не лікуються.
- ✧ Від радості й старі молодіють.
- ✧ Від помірної їжі користі більше, ніж від сотні лікарів.
- ✧ Від гніву старієш, від сміху молодієш.
- ✧ Вік живи — постарієш.
- ✧ Вік вимірюється не роками, а ділами.
- ✧ В праці причина довголіття.
- ✧ В сні легше заживають душевні рани і тіло набирається нових сил.
- ✧ В їжі й коханні пересичення небезпечне.
- ✧ Вміння старіти — вершина мудрості і велике мистецтво життя.
- ✧ Вміння володіти собою — велика мужність.
- ✧ Випало щастя — будь обережним, прийшло горе — будь терпеливим.
- ✧ В молодості не вистачає грошей, у старості — здоров'я.
- ✧ Все можна купити, крім здоров'я.
- ✧ Всі ми, коли здорові, легко даємо поради хворим.
- ✧ Гарний настрій — половина здоров'я.
- ✧ Гімнастика — друг сильних і помічник слабих.
- ✧ Горе старить, а радість молодить.
- ✧ Голод не знає смаку.
- ✧ Голод людей морить і по світу гонить.
- ✧ Голод і страх перемагає.
- ✧ Голод і бідність не знають сорому.
- ✧ Голод — рідний брат спраги.
- ✧ Голод і секс правлять світом.
- ✧ Голод і любов правлять світом.
- ✧ Голод — найкращий кухар.

- ✘ Голод — найкраща приправа до страви.
- ✘ Голодному все смакує.
- ✘ Голодний ситому не товарищ.
- ✘ Голодний плаче, ситий сміється.
- ✘ Голодним жити — вік не прожити.
- ✘ Голодній кумі лише хліб на умі.
- ✘ Гроші заробиш, здоров'я — ніколи.
- ✘ Гріхи юності нівечать обличчя старості.
- ✘ Губити здоров'я — обкрадати себе.
- ✘ Дай роботу тілу — відпочине голова.
- ✘ Де здоров'я, там і краса.
- ✘ Держи голову в холоді, живіт — в голоді, а ноги в теплі будеш жити вік на землі.
- ✘ Де чисто, там і рай.
- ✘ Дієта — перший лікар.
- ✘ Дієта коштує ланцета.
- ✘ Для науки немає старості.
- ✘ Для себе жити — жевріти, для сім'ї — горіти, для народу — світити.
- ✘ Для щастя необхідні три речі: здорове тіло, вільний розум і чисте серце.
- ✘ Добрий настрій — половина здоров'я.
- ✘ Добрий настрій — основа довголіття.
- ✘ Добре жити — довго жити.
- ✘ Добре пережоване — наполовину переварене.
- ✘ Довгі трапези — коротке життя.
- ✘ Добре прожити — непомітно прожити.
- ✘ Добре здоров'я краще за найбільше багатство.
- ✘ Достаток їжі послабляє гостроту розуму.
- ✘ Досвід, як статево безсиля, приходить з віком.
- ✘ До роботи лівша, а їсть правою.
- ✘ Душа не бачить — серце не болить.
- ✘ Дурень бачить вигоду, розумний — її наслідки.
- ✘ Дурень вчиться на власних помилках, розумний — на чужих.

- ✧ Живи, як треба — і лікаря не треба.
- ✧ Живий живе гадає, а смерть не чекає.
- ✧ Живи, поки живеться, пий, поки п'ється, помреш — із собою не забереш.
- ✧ Життя для злидаря довге, а для щасливця коротке.
- ✧ Життя не в тому, щоб жити, а в тому, щоб бути здоровим.
- ✧ Живи просто — проживеш років зі сто, а будеш лукавить, так тебе чорт задавить.
- ✧ Жити в бідності не соромно, а жити в бруду — ганебно.
- ✧ Журба гірше хвороби.
- ✧ Заздрість і ревності вкорочують життя.
- ✧ Заздрість губить людину.
- ✧ Задоволення для багатьох — єдина мета життя.
- ✧ За бідним столом безпечніше їсти.
- ✧ Задоволеному завжди вистачає.
- ✧ Здоровий, як бик.
- ✧ Здоровий, як дуб.
- ✧ Здорові діти — щасливі батьки.
- ✧ Здоровий хворого не розуміє.
- ✧ Здоровому бідняку і багачі завідують.
- ✧ Здоровому і горе не горе, а біда не зарікання.
- ✧ Здоровому лікар непотрібний.
- ✧ Здоровим бути — горе забути.
- ✧ Здоровому кожен день свято.
- ✧ Здоровий буду — грошей добуду.
- ✧ Здорове серце не відчуває ніг.
- ✧ Здорові батьки — запорука здоров'я дітей.
- ✧ Здоров'я за гроші не купиш.
- ✧ Здоров'я від золота дорожче.
- ✧ Здоров'я без грошей — майже хвороба.
- ✧ Здоров'я — це найцінніше, що є в людини.
- ✧ Здоров'я — це ще не все, але якщо немає здоров'я, то все нічого не варте.

- ✧ Здоров'я ціни немає.
- ✧ Здоров'я і радість молодять.
- ✧ Здоров'я — дорожче грошей.
- ✧ Здоров'я всьому голова.
- ✧ Здоров'я берегти до старості.
- ✧ Здоров'я народу — багатство держави.
- ✧ Здоров'я — це вже щастя само по собі.
- ✧ Здоров'я — протилежність хворобі. Багато здоров'я — менше шансів захворіти.
- ✧ Здоров'я і спокій — ціле багатство.
- ✧ Здорове тіло душу бадьорить.
- ✧ З курми лягай — з півнями вставай.
- ✧ Зброя слабого — скарги.
- ✧ Звичка — друга натура.
- ✧ Земля народжує траву, а старість — хвороби.
- ✧ Зла людина довго не живе.
- ✧ Злий сам себе б'є.
- ✧ Злі люди швидко старіють.
- ✧ Злість відкриває рот, а закриває очі.
- ✧ І в старості людина хоче жити.
- ✧ І старість не страшна, якщо молоді допоможуть.
- ✧ Істинно великий той, хто сам себе перемагає.
- ✧ І старість — радість, якщо є здоров'я.
- ✧ Їж у півсили, пий у півсили — проживеш до сотні літ.
- ✧ Їж хліба вдосталь, а вина пий у міру.
- ✧ Їж, як здоровий, а пий, як хворий.
- ✧ Їж в міру — будеш ситим.
- ✧ Із сонцем вставатимеш — голоду не знатимеш.
- ✧ І літом, і зимою бережи живіт свій.
- ✧ Квітневому теплу не вір.
- ✧ Кип'ячена вода здоров'ю не зашкодить.
- ✧ Коли з'їдаєш яблуко, то економиш на лікарю.
- ✧ Коли старі здорові і молодим спокійно.
- ✧ Коли серце молоде, ноги самі ходять.

- ✧ Коли їсиш — жуй, коли говориш — думай.
- ✧ Краще здоровий шлунок, ніж хороший повар.
- ✧ Кращі роки життя витрачаємо на помилки, решта життя — на їх виправлення.
- ✧ Краще менше їсти, ніж багато хворіти.
- ✧ Краще терпіти голод, ніж ковтати шкідливу їжу.
- ✧ Краще гарний настрій, ніж солодкий пиріг.
- ✧ Краще попередити хворобу, ніж її лікувати.
- ✧ Краще бути худим і здоровим, ніж товстим і хворим.
- ✧ Краще бути багатим і здоровим, ніж бідним і хворим.
- ✧ Кров людини — ріка життя.
- ✧ Кров — не вода, а серце — не камінь.
- ✧ Курець сам собі могильник.
- ✧ Легка вечеря життя продовжує.
- ✧ Лінощі і свята — вороги здоров'я.
- ✧ Людина старіє, але не добре.
- ✧ Людина без сміху, що день без сонця.
- ✧ Людське життя — це боротьба.
- ✧ Людина починає жити — плаче, кінчає жити — стогне.
- ✧ Менше лигай — більше з'їсиш.
- ✧ Менше знаєш — довше проживеш.
- ✧ Менше хвилюєшся — довше проживеш.
- ✧ Ми цінимо здоров'я, коли його втрачаємо.
- ✧ Місто — для багатства, село — для здоров'я.
- ✧ Міцний, як дуб.
- ✧ Міцний тілом, багатий ділом.
- ✧ Молодість — буйність, а старість — не радість.
- ✧ Молодість міцна плечима, а старість — головою.
- ✧ Молодість не вернеш, а старість завжди прийде.
- ✧ Молодість — не гріх, а старість — не сміх.
- ✧ Мудрість лікує душі.
- ✧ На здоровому все заживе.
- ✧ Накопичення знань не додає мудрості.
- ✧ На дітях природа відпочиває.

- ✘ Наїлись біди, напились води.
- ✘ Навчися цінити здоров'я раніше, ніж захворієш.
- ✘ Не всякий до старості доживає.
- ✘ Не баче око — серце не болить.
- ✘ Не може бути щасливою хвора людина.
- ✘ Не будуй дім там, де горілкою торгують.
- ✘ Не дивись на вік, дивись на здоров'я.
- ✘ Не питай про здоров'я — дивись на обличчя.
- ✘ Не хоче знати ситий, що терпить голодний.
- ✘ Не будь солодким, бо злижуть, не будь гірким, бо виплюнуть.

- ✘ Не гнів, а розум має бути володарем.
- ✘ Не лягай ситим — встанеш здоровим.
- ✘ Не робити — можна жити, а не їсти — можна вмерти.
- ✘ Не включай телевізор за обідом.
- ✘ Не той живе більше, хто живе довше.
- ✘ Не той старий, хто далекий від народження, а той старий, хто близький до смерті.

- ✘ Недуг багато, здоров'я одне.
- ✘ Немає ліків від старості.
- ✘ Нема в світі ліку для довгого віку.
- ✘ Неробство — мати всіх бід.
- ✘ Немає нічого ціннішого від здоров'я тіла.
- ✘ Немає друга вірнішого, ніж здоров'я.
- ✘ Немає ворога небезпечнішого, ніж хвороба.
- ✘ Обід без сиру, як сімнадцятирічна дівчина без одного ока.

- ✘ Обід без фруктів, що свято без музики.
- ✘ Один раз на день бути голодним, один раз пропотіти і один раз втомитися (Три заповіді довгожителя).

- ✘ Самотність — це стан душі.
- ✘ Одне яблуко ранком для здоров'я, а ввечері — для краси.
- ✘ Палити — здоров'ю шкодити.
- ✘ Переляканий всього боїться.

- ✧ Перемогти підозрілість — себе вилікувати.
- ✧ Пишний, багатий обід — найбільша кара для шлунка.
- ✧ Пізнай самого себе.
- ✧ Після обіду посиди хвилинку, після вечері — пройди з милою.
- ✧ Пішки ходити — довго жити.
- ✧ Поживи подовше — побачиш більше.
- ✧ Посмішка — секрет довголіття.
- ✧ Починай життя поки молодий.
- ✧ Поменше спи — голова світліша, поменше пий — будеш здоровішим.
- ✧ Пока серце б'ється — живий.
- ✧ Пока багатий стухне, бідний з голоду опухне.
- ✧ Пока багатий збідніє, бідний ноги протягне.
- ✧ Прийде старість — прийде слабість.
- ✧ Праця приносить здоров'я, а лінощі — пороки.
- ✧ Праця перемагає не тільки хвороби, але і старість.
- ✧ Про життя і гроші починають думати тоді, коли вони закінчуються.
- ✧ Проти віку нема ліку.
- ✧ Проста їжа найкорисніша.
- ✧ Поміркованість — запорука здоров'я.
- ✧ Помірність — мати здоров'я.
- ✧ Пока товстий схудне, худий помре.
- ✧ Помірна їжа — бенкет.
- ✧ Праця додає здоров'я, а лінь — хвороб.
- ✧ Радість молодить, горе старить.
- ✧ Рана загоїться, слово лихе назавжди залишиться.
- ✧ Ранній клімакс — раннє старіння.
- ✧ Ранок зустрічай зарядкою, вечір проведи прогулянкою.
- ✧ Радуйся життю — будеш здоровим.
- ✧ Ревнощі — отрута життя, вони, як іржа, гублять серце.
- ✧ Рости — добре, старіти — погано.
- ✧ Роки хребет роблять горбатим.

- ✘ Розум і здоров'я — найдорожче.
- ✘ Розумному сину не збирай — сам наживе, а дурному не давай — усе проживе.
- ✘ Рух — це здоров'я, це життя.
- ✘ Рухайся більше — проживеш довше.
- ✘ Самотність — доля старих людей.
- ✘ Сам старий, а серцем молодий.
- ✘ Сам старий, а душа молода.
- ✘ Саме велике багатство — здоров'я.
- ✘ Світом правлять гроші і секс.
- ✘ Свіже м'ясо і молоде вино занапащають християнина.
- ✘ Ситий голодного не розуміє.
- ✘ Сильний тілом переможе одного, сильний духом — тисячі.
- ✘ Сила мовчить, слабкість кричить.
- ✘ Сила зберігається в праці, здоров'я — в режимі.
- ✘ Ситому живіт розпирає, а голодний з біди вмирає.
- ✘ Сімдесят років для невістки багато, а для бабусі якраз.
- ✘ Свіже повітря краще любих ліків.
- ✘ Сердита людина швидко старіє.
- ✘ Скромність у їжі відлякує хвороби.
- ✘ Сміх — запорука здоров'я.
- ✘ Сльозми горю не допоможеш.
- ✘ Сліпий все чує, глухий все бачить.
- ✘ Сніданок з'їж сам, обід поділи з другом, а вечерю віддай ворогу.
- ✘ Солодкий сон приносить здоров'я.
- ✘ Сон дорожчий за ліки.
- ✘ Споживай плоди з хлібом, якщо хочеш бути здоровим.
- ✘ Спочатку подивися як виглядає людина, а потім питай про здоров'я.
- ✘ Спочатку їжа — потім розмова.
- ✘ Страх для здоров'я — ворог.

- ✧ Стара людина завжди досвідчена.
- ✧ Старому і слабому догоджай як малому.
- ✧ Старий — це той, хто довго живе.
- ✧ Старці — це двічі діти.
- ✧ Старості діждатися всі хочуть, а діждавшись, нарікають.
- ✧ Старість — дорога в нікуди.
- ✧ Старість іде — хвороби веде.
- ✧ Старість — це втрата сучасності.
- ✧ Старість — це життя в могилі.
- ✧ Старість — не радість.
- ✧ Старість — не радість, а горб не на користь.
- ✧ Старість праці не перешкода.
- ✧ Старість — це довге життя.
- ✧ Старість сама по собі хвороба.
- ✧ Старість силу забирає, а бажання залишає.
- ✧ Старий те пожинає, що молодим посіяв.
- ✧ Старий хоче спати, а молодий грати.
- ✧ Старий дуб не швидко зламається.
- ✧ Стриманість в їжі відлякує хворобу.
- ✧ Та їжа добра, що своєю працею зароблена.
- ✧ Тілом старий, духом юнак.
- ✧ Тілом бідні, духом бідні, жодних дарів ми не гідні.
- ✧ Тримай голову в холоді, живіт у голоді, а ноги в теплі.
- ✧ Трошки вина, багато молока — здорово, трошки молока, багато вина — отрута.
- ✧ Турбота про здоров'я — кращі ліки.
- ✧ У здорового здоровий розум.
- ✧ У страху великі очі, але нічого не бачить.
- ✧ У здорового дорога до щастя широка.
- ✧ Уникай плодів нестиглих, а людей неголених.
- ✧ Усмішка дарує нам світлу днину, а злоба старить лиш лиху людину.
- ✧ Хай краще нездужає тіло, ніж розум.

- ✘ Хліб і вода — бідного їда.
- ✘ Ходи більше — проживеш довше.
- ✘ Хоч зубів нема, але душа молода.
- ✘ Холоду не бійся, сам по пояс мийся.
- ✘ Хороший настрій добро робить, поганий — час забирає.
- ✘ Хочеш курити—- кури, не хочеш курити — не кури, хочеш жити — живи, не хочеш — умирай.
- ✘ Хочеш бути здоровим — будь розсудливим змолоду.
- ✘ Хочеш бути міцним, втішатись добрим здоров'ям — чорні турботи жени, не принижуйся ніколи до гніву.
- ✘ Хочеш більше знати — треба менше спати.
- ✘ Хочеш бути щасливим — будь ним.
- ✘ Хто починає день з зарядки, в того справи в порядку.
- ✘ Хто ніколи не хворів здоров'ям не дорожить.
- ✘ Хто курить тютюн, той сам собі ворог.
- ✘ Хто рано встає, той довше живе.
- ✘ Хто попереджений, той озброєний (профілактика).
- ✘ Хто поміркований у їжі, той сам собі лікар.
- ✘ Хто здоровий, той багатий, а хто недужий, той бідний.
- ✘ Хто не працює, їсть того, хто працює.
- ✘ Хто задовольняється малим — обходиться без лікаря.
- ✘ Хто довше всіх спить, той менше живе.
- ✘ Хто здоровий, той і молодий.
- ✘ Хто постійно незадоволений, той сам собі ворог.
- ✘ Хто спішить — той швидко втомлюється.
- ✘ Хто сміється над іншим — сміється над собою.
- ✘ Хто втратив самообладання, той втратив все.
- ✘ Хто людей любить, той довше живе.
- ✘ Хто їсть мало, той довше живе.
- ✘ Хто рано плаче, той вечером сміється.
- ✘ Хто міцний тілом з недугом справиться сміло.
- ✘ Хто не курить і не п'є, той здоров'я береже.
- ✘ Хто жиріє, той і хворіє.
- ✘ Хто рано встає, той двічі живе.

- ✧ Хто вмiє керувати собою, той мудрий.
- ✧ Хто довго жує, той довго живе.
- ✧ Худий як граблi.
- ✧ Цiкава робота — крацiй вiдпочинок.
- ✧ Чим менше знаєш, тим довше проживеш.
- ✧ Чим бiльше сплю, тим менше живу.
- ✧ Чим бiльше люди п'ють, тим бiльше спрагу вiдчувають.
- ✧ Чим вужча талiя, тим довше життя.
- ✧ Чим крацiе їжу розжовуєш, тим довше проживеш.
- ✧ Чистота — залог здоров'я.
- ✧ Чоловiк двiчi буває дитиною: перший раз в годовалiному вiцi, другий — в старостi.
- ✧ Щасливий той, хто проживе життя не хворiючи i не задрячи.
- ✧ Шлунок ситий — голова весела.
- ✧ Шлюб без дiтей, як день без сонця.
- ✧ Щоб бути здоровим i багатим, треба мати багато грошей.
- ✧ Щоб ти не робив, роби швидко i пам'ятай про кiнець.
- ✧ Що маємо — не цiнуємо, а втрачаємо — жалкуємо (здоров'я).
- ✧ Що не в мiру, то шкiдливо.
- ✧ Що в серцi, те й на язичi.
- ✧ Що в молодостi вiзьмеш, те в старостi знайдеш.
- ✧ Юнiсть iде, не питаючи, старiсть приходить без дозволу.
- ✧ Якщо хочеш довго жити, кинь курити i горiлку пити.
- ✧ Якщо ви хочете довго жити, треба вмiти старiти.
- ✧ Якщо хочеш здоров'я вернути i не мати хвороб, скромно обiдай i про вина забудь.
- ✧ Якщо живеш з розумом, то непотрiбнi лiки.
- ✧ Якщо ти не цнотливий — будь розсудливим.
- ✧ Якщо ти смiєшся — весь свiт смiється з тобою, якщо ти плачеш — плачеш один.
- ✧ Якщо хочеш здоров'я мати, треба рано вставати, а звечора лягати.

- ✘ Якщо хочеш довго жити, треба своєчасно постаріти.
- ✘ Якби люди жили за вимогами природи, то їм непотрібна була б медична допомога.
- ✘ Яке спить, таке і снить.
- ✘ Яке дерево — такий тин, який батько — такий син.
- ✘ Яким би не було ваше здоров'я, його хватить вам до кінця.
- ✘ Я кинув тютюн, а він мене ні.

***

Помірність — союзник природи і страж здоров'я. Ось чому, коли ви п'єте, коли ви їсте, коли рухаєтесь і навіть коли любите — дотримуйтесь помірності.

Абу-аль Фарадж

Помірний будь в їжі — це заповідь перша, друга заповідь — поменше пий вина.

Авіценна

При допомозі фізичних вправ і поміркованості більшість людей може обійтись без медицини.

Д. Аддісон

Саме легке в житті — померти, саме трудне — жити.

А. Азад

Вміння старіти — вершина мудрості і одна з найважчих сторін великого мистецтва життя.

Ам'ель

Складне життя, складна людина, важко зрозуміти навіть самого себе.

М. Амосов

Життя і смерть.. і перехідний процес старіння.

М. Амосов

Безумовно, цигарка приносить на момент відповідне заспокоєння. Але це лише самообман, бо нікотин послаблююче діє на пам'ять, руйнує нервову систему і послабляє силу волі — здатність, яка необхідна для шахматного майстра.

А. Альохін

Кожна людина смертна, але людство в цілому безсмертне.

Апулей

Ніщо так не виснажує і не руйнує здоров'я людини, як тривала фізична бездіяльність.

Арістотель

Життя вимагає руху.

Арістотель

Існують тисячі хвороб, а здоров'я лише одне.

Л. Берне

Здоров'я — мудрих гонорар.

П. Беранже

Лінощі — сама глибока причина меланхолії, ліки від неї — праця, навіть непродуктивна. Божественний Сократ сказав “Краще працювати без певної мети, ніж нічого не робити”.

Р. Бертон

Боротьба є умова життя, життя вмирає, коли закінчується боротьба.

В. Белінський

Свобода і здоров'я подібні тим, що їх по-справжньому цінять тільки тоді, коли їх не вистачає.

Бек

Спокійна людина — щаслива людина, ось чому я не скажусь.

Е. Біднерс

Будемо в старості такими же веселими, як в молодості. Молодість подібна жайворонку, має свої ранкові пісні, а старість подібна соловейку, має мати свої вечірні пісні.

П. Бовн

Санітарія — це все. Це профілактика всіх хвороб, а ми дуже любимо лікувати хворих, співчуваємо і шкодуємо за померлими. Мало що робимо, щоб попередити хвороби й ранню смерть.

Бонч-Бруєвич

Надмірна драгівливість, яка спричиняє інтриги, вкорочує життя.

О. Богомолець

Більшість старіють, значно випереджаючи свої роки.

Т. Браун

Очі юнаків палають вогнем, але очі старих випромінюють світло.

П. Варлен

Втомлюються і знемагають не від того, що багато працюють, скільки від того, що погано працюють.

М. Введенський

Бездіяльність стомлює більше, ніж праця.

В. Вовенарг

Ми ніколи не живемо, ми лише надіємось, що будемо жити.

Ф. Вольтер

Користуйтеся, але не зловживайте — таке правило мудрості.

Ф. Вольтер

Кінець життя сумний, середина нікуди не годиться, а початок смішний.

Ф. Вольтер

Старість — це зима для неуків і жнива для вчених.

Ф. Вольтер

Не маючи почуття гумору, я давно покінчив би з собою.

М. Ганді

Після статевих стосунків всі тварини сумні, окрім жінок і півнів.

Гален

Що чоловік робить, таким він і є.

Гегель

Середня тривалість життя людини протягом тисячоліть суттєво не змінилась.

Я. Геворке

Доля людини — в її характері.

Геракліт

Перед великим розумом я схиляю голову, перед великим серцем — коліна.

Й. Гете

Пусте життя — це передчасна старість.

Й. Гете

Слово ранить швидше, ніж лікує.

Й. Гете

Від куріння тупієш. Куріння — хороша річ для бездіяльних людей.

Й. Гете

Не треба тягнути за собою в старість помилки юності, у старості свої вади.

Й. Гете

Не велике мистецтво стати старим, мистецтво старість побороти.

Й. Гете

Усі здорові люди люблять життя.

Г. Гейне

Єдина краса, яку я знав — це здоров'я.

Г. Гейне

Рух може замінити ліки, але всі ліки світу нездатні замінити рух.

Гесс

Праця необхідна для здоров'я.

Гіппократ

Гімнастика, фізичні вправи, ходьба повинні міцно увійти в щоденний побут кожного, хто хоче зберегти працездатність, здоров'я, повноцінну радість життя.

Гіппократ

Надмірність — ворог природи. Для збереження здоров'я не слід зловживати їжею.

Гіппократ

Усе прекрасне на землі — від сонячного проміння і молока матері.

М. Горький

Я визнаю рух найефективнішим засобом для боротьби зі старістю.

В. Гориневський

Я не той, ким був раніше.

Гораций

Старість починається з того часу, коли людина втрачає здатність вчитись.

О. Граф

Ось життя людини: в 20 років — павлін, в 30 — лев, в 40 — верблюд, в 50 — змія, в 60 — собака, в 70 — мавпа, в 80 — ніщо.

Грасіан

У нас часто говорять про продовження життя, а по суті, займаються продовженням старості. А це вже не таке велике задоволення. Мабуть, краще так як є: хай покоління змінюються й життя продовжується.

Л. Гумільов

Ціле людське життя — це одна недоречність.

А. Гумбольд

Жоден ледар не дожив до глибокої старості. Всі, хто дожив до неї, вели дуже активний спосіб життя.

Х. Гуфеланд

Необхідно підтримувати міцність тіла, щоб зберегти міцність духу.

В. Гюго

Безсоння — насильство ночі над людиною.

В. Гюго

Гастрономія — це мистецтво їсти, коли немає апетиту і пити без спраги.

А. Демидов

Спостерігайте за вашим тілом, якщо ви хочете, щоб ваш розум працював правильно.

Декарт

Мистецтво бути мудрим полягає в умінні знати, на що не слід звертати увагу.

У. Джеймс

Молодість — помилка, зрілий вік — боротьба, старість — співчуття.

Б. Дізраелі

Людині, яка спитала, коли слід снідати, Діоген відповів “Якщо ти багатий, то коли захочеш, якщо бідний, то коли зможеш”.

Діоген

Існує тільки одна добродетель — справедливість, один обов’язок — стати щасливим, один висновок — не збільшувати цінність життя і не боятись смерті.

А. Дідро

Страждання — це і є життя. Без страждання не було б у ньому задоволення.

Ф.М. Достоєвський

Поборовши гордість, людина стає приємною, поборовши гнів, стає вона веселою, поборовши пристрасть, вона досягає успіху, поборовши жадність, вона стає щасливою.

Древньо єгипетська мудрість

Людина повинна бути володарем своєї долі і рабом своєї совісті.
Ебнер-Ешенбах

Життя — це спосіб існування білкових тіл.
Ф. Енгельс

Хто не пам'ятає про минуле щастя, той сьогодні вже старий.
Епікур

Краще спати, не зігнувшись, на короткому ліжку, ніж лежати хворому на просторій постелі.
Епіктет

Гімнастика і праця на свіжому повітрі — кращі гарантії здоров'я.
К. Жорді

Здорова людина — найдорогоцінніший витвір природи.
Карлейль

Найбільша перемога — це перемога над собою.
П. Кальдерон

Здорові люди — самий цінний капітал держави.
Я. Коллет

В трудах і заботах зустрічаю я своє дев'яностоліття.
С. Кононенко

Сміх дає відчуття здоров'я, активує всі життєво важливі процеси. Підсилюється перистальтика кишківника і рух діафрагми, досягається гармонія душі і тіла.
Е. Кант

Здоров'я — головне життєве благо.
Я. Корчак

Усі кажуть, що здоров'я найдорожче, але ніхто цього не дотримується.

Козьма Прутков

Так багато кутив, що завжди в роті відчував смак копченого язика.

Е. Кроткий

Чим ближче дорога до кінця — тим версти кажуться довшими, чим ближче кінець життя — тим роки кажуться коротшими.

В. Крачковський

Страх робить розумних дурними і сильних слабими.

Ф. Купер

Багато людей тратять більшу половину життя на те, щоб другу половину зробити нещасливою.

Ж. Лабрюйєр

Закоханий старець — одна з найбільших потворностей в природі.

Ж. Лабрюйєр

Життя — це те, що люди більше всього прагнуть зберегти і менше всього березуть.

Ж. Лабрюйєр

Старість — це тиран, який під страхом смерті забороняє нам всі насолоди юності.

Ф. Ларошфуко

Кожен скаржиться на свою пам'ять і ніхто на свій розум.

Ф. Ларошфуко

Страждати, але жити — така доля людей.

Лафонтен

Хто не цїнує життя, той його не гідний.

Леонардо да Вінчі

Добре прожитий день дає спокійний сон.

Леонардо да Вінчі

Здоров'я набагато більше залежить від наших звичок і харчування, ніж від лікарського мистецтва.

Д. Леббок

Важкість наслідків прямопропорціональна інтенсивності паління і тривалості “стажу” курця.

А. Лецинський

Ніщо так швидко не старить людину, як думка проте, що вона старіє.

Г. Ліхтенберг

Гімнастика продовжує життя людини.

Дж. Локк

Помірність — мати доброго здоров'я.

В. Максим

Вміти отримувати насолоду від прожитого життя — значить прожити двічі.

Марціал

Тіло без рухів подібно стоячій воді, яка пліснявіє, псується і гниє.

Н. Максимович-Амбодік

Старість наша є хворобою, яку необхідно лікувати, як всяку іншу хворобу.

І. Мечніков

Чоловікам живеться набагато краще, ніж жінкам. По-перше, вони пізніше женяться, по-друге, раніше вмирають.

Г. Менкен

Старість не висміюй — ти йдеш до неї.

Менандр

Я вірю, що кожен чоловік під 50 років зі здоровим серцем може забути минулі роки. Все що вимагається для цього — вставати на півгодини раніше, відправлятися в найближчий парк і бігати від 5 до 15 хвилин.

А. Мд'єрд

Ніколи не лягайте, якщо можете сидіти,
Ніколи не сидіть, якщо можете стояти,
Ніколи не стійте нерухомо, якщо можете рухатись.

М. Морхауз

Життя — це гори: піднімаємось повільно, спускаємось швидко.

Г. Мопассан

Життя само по собі ні добро, ні зло: воно вміщує в себе і добро, і зло, дивлячись по тому, в що ви його самі перетворили.

М. Монтань

Чотири години сну для чоловіка, п'ять — для жінки, шість — для ідіотів.

Наполеон

Життя — джерело радості, але в кого зіпсований шлунок — батько суму —, для того отруйні всі джерела радості.

Ф. Ніцше

Чудова річ старість!
Вас оточують заботами, любов'ю, повагою.
Але, як жаль, що це продовжується недовго!

Е. Ож'є

Веселі люди швидше видужують і довше живуть.

А. Паре

Я знаю, що людина агресивна, егоїстична, короткозора, жадібна, але не до такого ступеня, щоб стати самовбивцею.

А. Печчаї

Від неробства настає розумова і фізична кваліть.

І. Писарев

Ми не вважаємо правильним ні рух тіла без душі, ні рух душі без тіла: лише те і друге разом можуть зробити організм міцним і здоровим.

Платон

Основні ліки — чисте повітря, холодна вода, сокира і пилака.

В. Поленов

Вміння переносити свою старість — це великий героїзм.

М. Пришвін

Доброчесність — здоров'я душі, а здоров'я - доброчесність тіла.

Прудон

Товстун несе свій живіт, як духовний інструмент.

Ж. Ренар

Старість приходить раптово, як сніг: ранком ви встаєте і бачите, що все біле.

Ж. Ренар

Старість — це коли починає стверджувати “Ніколи не почував себе таким молодим”.

Ж. Ренар

Життя розумію все менше і менше, а люблю його все більше.

Ж. Ренар

Старість страшна не тому, що з її приходом припиняються наші радощі, а тому що зчезають надії.

Ж. Ромен

Всі радості життя — в творчості. Творити — значить вбивати смерть.

Р. Роллан

Любов до життя не від’ємна від страху смерті.

Р. Роллан

Трьоххвилинний сміх заміняє п’ятнадцяти-хвилинну зарядку.

К. Родаль

Передчасний відхід від праці веде до передчасної старості..
Помірна фізична діяльність омоложує.

М. Рубнер

В метричних свідоцтвах пишуть, де людина народилась, коли вона родилась і тільки не пишуть, для чого вона родилась.

М. Сафір

Достатня кількість їжі тебе тримає, надлишок прийдеться носити твоїм ногам.

М. Сааді

Скажи мені, що ти їсиш, і я скажу тобі, хто ти є.

Б. Саварен

На серці, як на копірувальній бумазі, залишається слід пережитого.

В. Савел'єв

Здатність до адаптації — характерна відмінна особливість життя. Більше того біологічна здатність пристосуватись до змін — це і є життя.

Г. Сел'є

Старіти нудно, але це єдина відома можливість довго жити.

Сент-Б'єв

Надмірна їжа заважає тонкощам розуму.

Сенека

До старості я піклувався, щоб добре жити, а в старості піклуюсь про те, щоб легко вмерти.

Сенека

Вік живи — вік учись як треба жити.

Сенека

Життя ми не отримуємо коротким, а робимо його таким.

Сенека

Поневолення власними пристрастями — найстрашніше рабство.

Сенека

Треба з гідністю переносити те, чого не можеш змінити.

Сенека

Життя, як п'єса в театрі; важливо не те, скільки вона продовжується, а наскільки добре зіграна.

Сенека

Голод краща приправа на світі, і оскільки бідні ніколи не знають в ньому нестачі, вони завжди їдять з апетитом.

М. Сервантес

Скупий нічого не робить корисного, хіба що коли вмирає.

Сір Публілій

Існує загальний закон, згідно з яким народжуються і вмирають.

Сір Публілій

Всі люди хочуть довго жити, але ніхто не хоче бути старим.

Д. Свіфт

Число років не свідчить про довге життя. Життя людини вимірюється тим, що вона в ньому зробила і відчула.

С. Смайлюс

Здоров'я — це ще не все, але все без здоров'я — ніщо.

Сократ

Ми не для того живемо, щоб їсти, а їмо для того, щоб жити.

Сократ

Мертві щасливіші за живих, а ще щасливіші ті, хто не родився.

Соломон

Негідним здається затягувати життя пустими надіями. Благородна людина вміє красиво жити і красиво вмерти.

Софокл

Якщо людина всміхається, тим більше, коли вона сміється, вона встигає продовжити своє життя — цю коротку мить.

А. Стерн

Погано, коли в людини все сіре: і душа, і думка, і погляд.

М. Стельмах

Людина лише тоді цінує життя, коли в неї є щось набагато дорожче за власне життя.

А. Сухомлинський

Єдиний спосіб зберегти своє здоров'я — їсти те, чого не хочеться, пити те, що не любиш, робити те, що не подобається.

М. Твен

Кинути курити зовсім не так важко, я сам це робив сотні разів.

М. Твен

Поки ми здорові, то легко даємо добрі поради хворим.

Теренцій

Судіть про своє здоров'я з того, як ви радієте весні і ранку.

Г. Торо

Кожна людина — будівник храму, який називається його тілом.

Г. Торо

Життя — це і не страждання, і не насолода, а справа, яку ми зобов'язані робити і чесно довести до кінця.

А. Токвіль

З цього часу я став іншою людиною. Просиджую по 5 годин за роботою, встаю зовсім свіжим, а раніше, коли куривав, відчував втому, запаморочення, нудоту, туман в голові.

Л. Толстой

Із числа курців ні один не посоромиться тим, що напускає нездорового диму в кімнаті, де дихають повітрям діти, жінки — некурці.

Л. Толстой

Спостерігай за своїм ротом: через нього входять хвороби. Роби так, щоб хотілось ще їсти, коли встаєш за столу.

Л. Толстой

Що таке щастя? Це, як здоров'я, якщо ти його не відчуваєш, значить воно є.

І. Тургенев

Денні рани сном лікують.

Ф. Тютчев

Трагедія старості не в тому, що людина старіє, а в тому, що душею вона залишається молодою.

О. Уайльд

Корисно було б для здоров'я людини, якби фізична праця і розумова праця об'єднувались в її діяльності.

Д. Ушинський

Все закінчується, щоб усе відновилось, все вмирає, щоб усе жило.

Фабр

Весь секрет продовження життя полягає в тому, щоб його не вкорочувати.

Фейхтерелебен

Наше життя — що воно для вічності? Мить, єдина мить.

А. Філіпп

Бути дурнем, егоїстом і мати добре здоров'я — ось три умови, необхідних для того, щоб бути щасливим. Але якщо першої з них не хватає, то решта марні.

Г. Флобер

Якщо хочеш продовжити життя — скороти трапези.

Франклін

Здоров'я не цінують до тих пір, поки не приходить хвороба.

Г.Фуллер

Без вітамінів немає життя.

К. Функ

Ніщо не забирає більше духу у людини, ніж боягузтво і страх.

Е. Хемінгуей

Життя мертвих продовжується в пам'яті живих.

Ціцерон

Молодість дарує старості виснажене тіло.

Ціцерон

А коли на серці неспокійно, то хіба може бути здоровим тіло?

П. Чанд

Після того, як я кинув курити, у мене не буває похмурого настрою.

А. Чехов

А хіба здоров'я не чудо?

А. Чехов

Я ніколи не біг, коли міг йти.

Я ніколи не йшов, коли міг сидіти.

Я ніколи не сидів, коли міг лежати.

У. Черчілль

Щоб життя не здавалось нестерпним, потрібно себе привчити до двох речей: до ран, які наносить час, і до несправедливості, які чинять люди.

Н.-С. Шамфар

Робота, яку ми виконуємо залюбки, виліковує болі.

В. Шекспір

Надмірність швидко доживає до сивини, а помірність живе довго.

В. Шекспір

... відміна риси розумних людей і сильних характерів: вони не бояться старості.

Н. Шпаков

Здорове тіло — продукт здорового розуму.

Б. Шоу

Я думаю, що людське життя завжди варте порятунку, якою б не була людина.

Б. Шоу

Бути зайнятим, чи не найкращі ліки.

Б. Шоу

Саме вірне — поєднувати життєвий досвід старості з енергією молодості.

Б. Шоу

Немає кращої радості в старості як усвідомлення того, що вдалося всю силу молодості втілити в творіння, які не старіють.

А. Шопенгауер

Різниця між молодістю і старістю полягає в тому, що перша в перспективі — життя, а друга — смерть.

А. Шопенгауер

З точки зору молодості життя є бескінечно довгим майбутнім, з точки зору старості — дуже коротке.

А. Шопенгауер

Здоровий бідняк щасливіший хворого короля.

А. Шопенгауер

Вік людини — це вік її артерій.

Штраєбургер

Люди не в силі змінити свою природу.

Д. Юн

Час, використаний даремно, є існування, час, використаний з користю, є життя.

Е. Юнг

Треба добиватись того, щоб в здоровому тілі був здоровий дух.

Ювенал

Не бійся ворогів — у гіршому випадку вони можуть тебе вбити, не бійся друзів — у гіршому випадку вони можуть тебе зрадити. Бійся байдужих — вони не вбивають і не зраджують, але тільки з їх мовчазної згоди існують на землі зрада і вбивство.

Б. Ясенський

***

Зла людина шкодить сама собі раніше, ніж пошкодить другим.

Св. Августин

Створив Господь Бог людину з пороку земного, і дихання життя вдихнув у ніздрі її і стала людина живою душею.

Буття 2:7

Нехай буде у всіх чесний шлюб та ложе непорочне, а блудників та перелюбів судитеме Бог.

Євр., 13:4

Нехай чоловік дасть дружині своїй належне їй; але нехай дружина так само робить чоловікові своєму.

І Коринтян, 7:3

Бог неодинаково розділив таланти: одному дав 5 талантів, другому — 2, третьому — лише один.

Матв. 25:14-30

Бо каже, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, хто стукає — тому відчинять.

Матв. 7:7

Досить, що в минулому житті виконували волю язичників, перебуваючи в розбещеності, похотях, пияцтві, безчинному бенкетуванні і огидних ідолослужіннях.

І Петра, 4:3

Спочатку все боялося людини, а тепер людина боїться всього.

Св. Петро

Заздрість і гнів позбавляють віку.

Сир. 30:24

Хто нехтує малим, той поневолі занепаде.

Сир. 19:1

Здоров'я вартує більше, ніж численні багатства.

Сир. 30:17

Хвороби

- ❖ Апетит від хворого тікає, а до здорового біжить.
- ❖ Багатому важко вмирати, а бідному — хворіти.
- ❖ Безпричинна втома — передвісник хвороби.
- ❖ Бездіяльність — сестра хвороби.
- ❖ Бездіяльність — могила здоров'я.
- ❖ Без болю не прожити.
- ❖ Без сьомої клепки в голові.
- ❖ Безсонні ночі скорочують життя.
- ❖ Без потреби не лікуйся, здоровішим будеш.
- ❖ Без діла живеш — скоріше помреш.
- ❖ Біль легше переносять, якщо про нього не думають.
- ❖ Бджола жалить жалом, а людина словом.
- ❖ Біль — вірний сторож здоров'я.
- ❖ Бідність і хвороби сховати неможливо.
- ❖ Біда не ходить по горах, а по людях.
- ❖ Більше хвороб тих, яких ми більше всього боїмося.
- ❖ Більше треба лікувати рани душі, ніж тіла.
- ❖ Боягуз вмирає багато разів, сміливий — тільки раз.
- ❖ Бодай ті ліки пропали навіки.
- ❖ Болять старі кості за гріхи молодості.
- ❖ Болячка мала, а хвороба велика.
- ❖ Витримка полегшує любу хворобу.
- ❖ Вилікуй сам себе.
- ❖ Від підозрілості хворіють, від надії видужують.
- ❖ Від посту не вмирають, а вмирають від ненажерливості.
- ❖ Від гострого болю гіркі ліки.
- ❖ Від довгого язика життя коротше.
- ❖ Від кожної хвороби свої ліки, від кожної рани — свій бинт.

- ❖ Відріжеш палець — все заболить.
- ❖ В чому тільки душа тримається.
- ❖ В людині панує емпіризм.
- ❖ В хворобі не сумуй, а журбу перемагай.
- ❖ В гарячці лежить, а без пам'яті хліб їсть.
- ❖ В гості до бога ніколи не пізно.
- ❖ Вмерти ніколи не пізно.
- ❖ Вдарився в палець, а болить все тіло.
- ❖ Гарячка — не мати: тіпає, але не гріє.
- ❖ Гірким лікують, а солодким калічать.
- ❖ Гірше всякого сліпого, хто не хоче бачити.
- ❖ Гіркі пілюлі, а виліковують.
- ❖ Гіркі ліки для каліки.
- ❖ Глухий та німий — рідні брати, глухий загув, а німий крикнув.
- ❖ Глухий не почує, то видумає.
- ❖ Голова болить — усе тіло страждає.
- ❖ Дай боже вмерти, але не просити смерті.
- ❖ Два засоби від тілесних і душевних недуг: або застосовуй проти отруту, або не думай про них.
- ❖ Дві речі цінуються, коли їх не маєш: молодість і здоров'я.
- ❖ День меркне від ночі, а чоловік — від немочі.
- ❖ Де болить, там і тримаємо руку.
- ❖ Де гній, там і надріз.
- ❖ Де жири, там і хвороба.
- ❖ Де багато людей — хвороби приживаються.
- ❖ Де б хворий не лежав, радий цьому не буде.
- ❖ Де хвороба, там і співчуття.
- ❖ Для хворого нема долі, а є лікарі.
- ❖ До ослабленого всі хвороби чіпляються.
- ❖ До хворого і мухи пристають.
- ❖ Доброта — найкращі ліки.
- ❖ Дорожче всього здоров'я, але ціну йому визнають тільки під час хвороби.

- ❖ Добрий діагноз — добре лікування.
- ❖ Доти добре, доки болить, бо перестане — нас не стане.
- ❖ Дорогі ліки завжди допомагають, як не слабому, то аптекарю.
- ❖ Дурний, як баран.
- ❖ Дурний характер — без болю хвороба.
- ❖ Дурному весело й самому.
- ❖ Дурням завжди все зрозуміло.
- ❖ Дурний і в Києві не купить розуму.
- ❖ Дурному в світі легше живеться.
- ❖ Душевний біль не заживає.
- ❖ Є ліки від всякої хвороби, якщо причина її відома.
- ❖ Захворієш за годину, вилікуєшся за місяць.
- ❖ Зажила рана, а рубець залишився.
- ❖ Забота — джерело ста хвороб.
- ❖ Запущену хворобу важко лікувати.
- ❖ Закрити рану лікувати незручно, а тайну муку лікувати неможливо.
- ❖ Заради порятунку людини можна й образу її спричинити.
- ❖ З віком ми втрачаємо друзів і набуваємо хвороб.
- ❖ З суму не вмирають, а сохнуть.
- ❖ З лінощами приходить не перемога, а хвороби.
- ❖ З хворої голови на здорову.
- ❖ З розуму сходять тільки ті, у кого розум є.
- ❖ З маленького прищика може утворитись велика пухлина.
- ❖ Звертайся до лікаря, коли захворієш.
- ❖ Земля — це велика лікарня, бо в ній стільки хворих, скільки людей живе на світі.
- ❖ Історія людства — це історія його болячок.
- ❖ Інколи ліки — гірше від хвороби.
- ❖ Із усіх хвороб найнебезпечніша — нещутво.
- ❖ І до ліків хвороба звикає.

- ❖ І цукрова хвороба не солодка.
- ❖ І нектар у великій кількості отрута.
- ❖ Кому користь, а нам хворість.
- ❖ Кого Юпітер хоче згубити, того позбавляє розуму.
- ❖ Кожний каліка кульгає по-своєму.
- ❖ Кожний про свою хворобу тільки і говорить.
- ❖ Кожній рані своя пов'язка.
- ❖ Котрий орган не можна вилікувати, краще його відрізати.
- ❖ Корінь від психічних недуг приховується в психіці хворого.
- ❖ Коли хворобу знають, її легко лікувати.
- ❖ Контролюй свій артеріальний тиск — цим ти продовжиш собі життя.
- ❖ Краще лікувати на початку хвороби, ніж у кінці.
- ❖ Краще очні краплі, ніж сліпота.
- ❖ Краще дихати свіжим повітрям, ніж пити ліки.
- ❖ Краще знатися з дурним, ніж з тютюном.
- ❖ Краще десять років тяжко хворіти, ніж один раз легко вмерти.
- ❖ Кращі ліки — добрий настрій.
- ❖ Курити — здоров'ю шкодити.
- ❖ Лазня і цибуля всі хвороби лікують.
- ❖ Легко здоровим заспокоювати хворих.
- ❖ Легко втішати, якщо горе чуже.
- ❖ Ледачому животу і пироги вадять.
- ❖ Лихоманка гірше мачухи трясє.
- ❖ Ліки одну слабкість лікують, іншу готують.
- ❖ Ліки — це кицька, яка біжить за мишею і все на своєму шляху розбиває.
- ❖ Ліки далеко, а хвороба близько.
- ❖ Ліки лікують поки вони модні.
- ❖ Ліки — руки хірурга.
- ❖ Ліки п'ють — смерті не чекають.

- ❖ Лікуй не хворобу, а хворого.
- ❖ Лікуй легку хворобу, поки вона не стала тяжкою.
- ❖ Люди часто хворіють тому, що не вміють берегтися.
- ❖ Малі судини — малі проблеми, великі судини — великі проблеми.
- ❖ Медицина — це історія людських помилок.
- ❖ Менше хворієш — довше живеш.
- ❖ Ми живемо в епоху все більше безпечної хірургії, і все більше небезпечної терапії.
- ❖ Мудра людина попереджує хвороби, а не лікується від них.
- ❖ Надмірна дратівливість скорочує життя.
- ❖ Навіть погане життя краще гарної смерті.
- ❖ На всяку хворобу зілля виросте.
- ❖ Нашій Катрі полегшало: то не їла, а тепер і не балакає.
- ❖ Навіть загоєні рани залишають рубці.
- ❖ Найкращі ліки — спокій.
- ❖ Найбільш глухий той, хто не хоче чути.
- ❖ Надія — то така річ, яку ніколи не слід втрачати.
- ❖ На гарячку слаба, а без пам'яті хліб їсть.
- ❖ На живому все заживе.
- ❖ На болячку не молись, а лікуйся.
- ❖ Немає боргів — багатство, немає хвороби — щастя.
- ❖ Немає ліків для тих, хто приховує свою хворобу.
- ❖ Немає людини — немає проблеми.
- ❖ Невидима рана сама тяжка.
- ❖ Невелика болячка, а спати не дає.
- ❖ Ненаситна людина завжди нездорова.
- ❖ Немає мистецтва кориснішого, ніж медицина.
- ❖ Не вмирай, поки живеш.
- ❖ Немає ліків від дурості.
- ❖ Не роки, а хвороби нас старять.
- ❖ Не всякі ліки на користь, як і не всяка їжа для здоров'я.

- ❖ Не кожна хвороба призводить до смерті.
- ❖ Не ходи до знахаря, якщо хочеш вилікуватися.
- ❖ Невелика болячка, а спати не дає.
- ❖ Не напихай себе ліками, не перетворюйся на аптеку.
- ❖ Не кожен хворий умирає.
- ❖ Не допоможе ні кропило, ні кадило.
- ❖ Небагато зробить лікар, якщо хворий приховує свою недугу.
- ❖ Один дурень може більше запитати, ніж десять розумних відповісти.
- ❖ Основна причина жіночих хвороб — недостатня любов до чоловіків.
- ❖ Однією ногою в могилі.
- ❖ Один хворий зуб, а уражає всю щелепу.
- ❖ Оскільки людина смертна, то хвороби неминучі.
- ❖ Перейшов на ліки — пропав навіки.
- ❖ Поки дихаю — надіюсь.
- ❖ Поки хворий — кличе лікаря, а поправиться — дякую не скаже.
- ❖ Поки людина живе, вона не повинна втрачати надію.
- ❖ Поки є хвороба, буде не тільки страх, але і надія.
- ❖ Почав лікуватись — не треба спішити.
- ❖ По очах видно, що в животі робиться.
- ❖ Погано хворіти, а ще гірше — захворіти повторно.
- ❖ Прийде старість — настане слабкість.
- ❖ При частому жалю прийдуть і хвороби.
- ❖ Практична медицина — це не тільки наука, але в певній мірі і мистецтво.
- ❖ Рана заживає, а рубець залишається.
- ❖ Рана легко відкривається, але тяжко заживає.
- ❖ Рецепт хороший, ліки погані.
- ❖ Самому себе лікувати — тільки здоров'ю шкодити.
- ❖ Самий гострий біль той, який турбує зараз.
- ❖ Серце п'яниці не буває здоровим.

- ❖ Серце лікують серцем.
- ❖ Серцеву хворобу лікують серцевими ліками.
- ❖ Син не винуватий, що батько дурноватий.
- ❖ Скрита хвороба згубить.
- ❖ Слово для хворого краще деяких ліків.
- ❖ Сміх, як і добрий настрій, лікують.
- ❖ Сон і безсоння, якщо те і друге бувають надмірними — хвороба.
- ❖ Союзник хвороби — зневіра.
- ❖ Спокій хворому корисний.
- ❖ Стогін видає біль, але не звільняє від нього.
- ❖ Старі хвороби важко лікувати.
- ❖ Стара рана легко кровоточить.
- ❖ Старі немоці важко лікувати.
- ❖ Старий не стрепенеться, поки не спотикнеться.
- ❖ Сто хвороб починається з простуди.
- ❖ Страх підсилює біль.
- ❖ Сила мовчить, слабкість кричить.
- ❖ Сильний страх знімає біль.
- ❖ Сопе, як ковальський міх.
- ❖ Сьогодні за столом, завтра на столі.
- ❖ Терпіння — ліки від будь-якого болю.
- ❖ Терпіння — спасіння, поспішність — біда.
- ❖ Тепло — старий лікар.
- ❖ Тільки кінчив стогнати, так і забув про лікаря.
- ❖ Тіло раять ножем, серце — словом.
- ❖ Той, хто нічого не знає, всьому вірить.
- ❖ Турбота про здоров'я — кращі ліки.
- ❖ Тяжко хворіти, а ще тяжче над хворим сидіти.
- ❖ У ворожки лікуватись — без здоров'я залишатись.
- ❖ У кого що болить, той про те і говорить.
- ❖ У дитини болить голова, у мами — серце.
- ❖ У дитини заболить палець, а у мами занеє серце.
- ❖ У хворого про здоров'я не питають.

- ❖ У людини душа там, де її болить.
- ❖ Уявні хвороби не виліковуються, проте справжні хвороби можуть мати уявне вилікування.
- ❖ Хай буде боляче, лише б не довго.
- ❖ Хвороба скаче в дім на коні, а виходить пішки.
- ❖ Хвороби ходять не по лісах, а по людях.
- ❖ Хвороба як пожежа, чим раніше її виявиш, тим менше шкоди вона завдасть.
- ❖ Хвороба очей видима, хвороба серця — прихована.
- ❖ Хвороба виліковується, звичка залишається.
- ❖ Хвороба нікого не красить.
- ❖ Хвороба — це матеріальна і моральна біда.
- ❖ Хвороба — не сорока, з плеча не скинеш.
- ❖ Хвороба і сильного переможе.
- ❖ Хвороби людину старять.
- ❖ Хворобу перемагає той, хто їй не кориться.
- ❖ Хворобу здиваєш легко — важко її позбутися.
- ❖ Хворобу не треба кликати, сама прийде.
- ❖ Хворому багатство немиле.
- ❖ Хворий допоможе — лікар вилікує.
- ❖ Хворий — лікуйся, а здоровий — бережися.
- ❖ Хвороби приходять бігом, а відходять пішки.
- ❖ Хворий свою хворобу знає.
- ❖ Хворому помагає все в що він вірить.
- ❖ Хворому і мед гіркий.
- ❖ Хворого вилікує його сильне серце.
- ❖ Хворий, як дитина, і сам не свій.
- ❖ Хворий чекає здоров'я аж до смерті.
- ❖ Хворий хоче видужати, а голодний — поїсти.
- ❖ Хворому і багатство не миле.
- ❖ Хворим і діти командують.
- ❖ Хворий без догляду вмирає передчасно.
- ❖ Хворий без пам'яті хліб їсть.
- ❖ Хворому все гірке.

- ❖ Хворий нерадий і золотому ліжку.
- ❖ Хвора людина сама собі не господар.
- ❖ Хто хворий, той собі ліки шукає.
- ❖ Хто скриває свою хворобу перед лікарем, той обманює сам себе.
- ❖ Хто їсть коли ситий, той собі зубами могилу копає.
- ❖ Хто не хворів, той ціни здоров'ю не знає.
- ❖ Хто до здоров'я ставиться безтурботно, той вічно хворіє.
- ❖ Хто розум має, той вічно не хворіє.
- ❖ Хто курить тютюн, той сам собі ворог.
- ❖ Хто з наукою дружить, тому знахар непотрібний.
- ❖ Хто заряджений страхом хвороби, той вже заряджений хворобою страху.
- ❖ Хто хворіє? Баба. Хто вмер? Дід.
- ❖ Хоч дурний, але хитрий.
- ❖ Час всі рани лікує.
- ❖ Час лікує і душу, і тіло.
- ❖ Часник сім хвороб лікує.
- ❖ Чим більше хвороб, тим менше здоров'я.
- ❖ Чим глибше схована недуга, тим вона небезпечніша.
- ❖ Чим вищий артеріальний тиск, тим коротше життя хворого.
- ❖ Чоловік може уникнути нещастя, посланих небом, але від нещастя, які він сам на себе накликає, спасіння немає.
- ❖ Чужий син дурний — сміх, а свій син дурний — плач.
- ❖ Чув глухий, що казав німий, що бачив сліпий, як тікав кривий.
- ❖ Що не вміру, то шкідливо.
- ❖ Що в кого болить, той про те і пам'ятає.
- ❖ Що одному стає ліком, те іншому може стати гробом.
- ❖ Щоб врятувати людину, всі засоби добрі.
- ❖ Щоб ліки допомогли, треба їх проковтнути.
- ❖ Щоб перемагти треба терпіти, щоб жити — вчися вмирати.

- ❖ Якщо ліки допомагають, то за хворого заступається небо.
- ❖ Якщо Бог карає людину, то він позбавляє її розуму.
- ❖ Якщо причина хвороби — їжа, тоді голод — ліки.
- ❖ Якщо вас болить голова — це добре; значить там ще щось є.
- ❖ Якщо вам за 60, ви прокинулись і вас нічого не болить, ви вже вмираєте.
- ❖ Якщо проти якої-небудь хвороби пропонують багато засобів, то це значить, що хвороба невилікована.
- ❖ Якщо немає сили, то і світ немилый.
- ❖ Якщо ти не відчуваєш краси квітів, якщо ти не цінуєш дружбу і якщо тебе не радують пісні, тебе треба лікувати.
- ❖ Якщо ти не можеш знайти ніяк часу для відпочинку, тоді дуже швидко прийдеться знайти час для лікування.
- ❖ Як нема розуму в літа молоді, не шукай його в білій бороді.

***

Є хворі, яких потрібно лікувати словами.

Авіценна

Так як сліпий не відрізняє світло від темноти, так дурень не відрізняє розум від дурості.

Абу-аль-Фарадж

Їжа, яку організм не перетравлює, з'їдає того, хто їсть. Ось чому їж в міру.

Абу-аль-Фарадж

Не покладай надій на медицину. Вона чудово лікує багато хвороб, але не здатна зробити людину здоровою. І навіть більше: бійтеся

потрапити в полон лікарів. Іноді вони схильні перебільшувати людські слабості й могутність своєї науки, створювати у людей уявні хвороби і видаючи векся, які не в змозі оплатити.

М. Амосов

У більшості хвороб винна не природа, не суспільство, а тільки сама людина. Найчастіше вона хворіє через лінощі і пожадливість, а часом і через нерозумність.

М. Амосов

Не слід перебільшувати значення серцевої хірургії, як тепер, так і в майбутньому. Вона, на мій погляд, немає такого значення, як наприклад, профілактика серцевих хвороб.

М. Амосов

Неможливо вилікувати хворого, який вважає себе здоровим.

Ам'єль

Якби лікарі замість того, щоб посвящати своїх хворих в медичні теорії і перебіг хвороб, витрачали цей час для ознайомлення їх з основами гігієни, то лікарі принесли би, безумовно, більшу користь суспільству.

В. Беганський

Біда наша в тому, що ми починаємо думати про своє здоров'я тільки в тому випадку, коли вже “руйнується” механізм і треба думати про його ремонт.

К. Биков

Можна мати анатомічний розлад, не будучи хворим, і навпаки.

С. Боткін

Якби я не кутив, то прожив би ще 10-15 років.

С. Боткін

Немає таких серцевих хвороб, які б серед причин не мали розладів нервової діяльності.

С. Боткін

Чи потрібно стверджувати, що гашиш, як всі однакові насолоди, роблять особистість не корисною для суспільства, а суспільство зайвим для неї. Всяка звичка швидко перетворюється в необхідність.

Ш. Бодлер

Самогубець одночасно буває і досить боягузливим і дуже сміливим: він не вміє боротись з часом, але не боїться вічності.

П. Буаст

Чим глибше схована недуга, тим лютіша й небезпечніша.

Вергілій

Час від часу медицина повідомляє, що все навпаки.

Віленський

Надія видужати — половина видужання.

Ф. Вольтер

До живих необхідно ставитись доброзичливо, а про мертвих треба говорити тільки правду.

Ф. Вольтер

Років 20 потрібно, щоб людина проявила себе, 30 віків було потрібно, щоб пізнати її будову. Вічність потрібна для розуміння її душі.

Ф. Вольтер

Хвороба — свого роду передчасна старість.

Л. Вовенарг

Хвороба у одних людей заглушає мужність, в других — страх і навіть любов до життя.

А. Вовенарг

Хворому необхідно давати стільки ліків, скільки потрібно, але не більше, ніж потрібно.

Б. Вотчал

Тисячі і тисячі разів повертав здоров'я своїм хворим шляхом вправ.

Гален

Психіка кожного хворого, чим би він не хворів, ніколи не залишається байдужою, навпаки, завжди втягується в сферу дії. Психічна реакція на любе психічне страждання завжди має місце.

П. Ганнушкін

Кожен має право бути недоумком.

Й. Гете

Якщо людина займається дослідженням свого організму або морального стану, то обов'язково визнає себе хворою.

Й. Гете

Страждання, біль — це виклик на боротьбу, це сторожовий крик життя, який спрямовує увагу на небезпеку.

О. Герцен

Найкращі ліки — це ті, без яких можна обійтися.

Гіппократ

Мистецтво медицини складається з трьох елементів: хвороби, хворого і лікаря.

Гіппократ

Медицина — найбагородніше із усіх мистецтв.

Гіппократ

Я не дам ліки, які несуть смерть, навіть якщо мене будуть дуже просити.

Гіппократ

Найбільш дійовий союзником хвороби є зневіра.

М. Горький

Страх небезпеки в десять тисяч разів страшніший від самої небезпеки.

Д. Дефо

Медицина не може врятувати від смерті, але спроможна продовжити життя.

Древньокитайський медичний кодекс

Що особливо образливо це те, що розум людський має свої границі, тоді як дурість людська безмежна.

А. Дюма — син

Людина смертна, і це перший трагічний початок життя, та фатальна ноша, яку вона несе, як тільки з'явиться на світ. Людина грішна, суперечлива, хоче одного, а робить інше.

Л. Дудін

Найгірші хвороби — не смертельні, а невиліковувані.

М. Ебнер-Ешенбах

...із теорій про хвороби правильні лише ті, що одночасно пропонують і лікування.

Емерсон

Жити — значить вмерти.

Ф. Енгельс

Ми маємо поводитись з собою так, як якийсь лікар сказав про своїх хворих: “невилікувані” у мене втрачають життя, але не надію.

I. Етвіс

Старайтесь оживити тіло пригніченої людини.

I. Ірвінг

Неробство і марність не тільки породжують нещасття, вони є і причиною хвороби.

Ібн Сіна

Сама страшна невіра — це невіра в себе.

Ж. Карлейль

І гіркі пілюлі можуть викликати найкращий ефект.

Келлі

Одні вічно хворі тільки тому, що вони турбуються, щоб бути здоровими, а другі здорові тільки тому, що бояться бути хворими.

В. Ключевський

Страх має над нами більше влади, ніж надія.

Е. Кондил'як

Серце немає зморшок, на ньому бувають тільки рубці.

Колетт

Люди хворіють з багатьох причин: одні від простуди, деякі від втоми і горя.

Конфуцій

Душевні страждання штовхають велике число людей до самогубства, більше ніж фізичні страждання. Це доказує, що здоровий дух набагато важливіший, ніж здоров'я тіла.

К. Колтон

Серце треба берегти, і не тільки своє.

Е. Короткий

Кожен хворий страждає своєю хворобою плюс страхом.

Х. Крайтон-Міллер

У переможців рани гояться швидше.

Д. Ларрей

Один раз виниклий біль зберігається сам собою в тому значенні, що створює порочне коло.

Лерши

Молоді можуть померти, старі повинні.

Лонгфелло

Старість — найбезнадійніша з усіх хвороб.

Г. Манн

Що таке хвороба, як не затrudнене в своїй свободі життя?

К. Маркс

Тяжку хворобу легко спочатку вилікувати, але важко розпізнати; коли ж вона прогресує, її легко розпізнати, але вже важко вилікувати.

Н. Макіавеллі

Не бійся останнього дня, але й не клич його.

Марціал

Сила людської душі — це ліки, які ніщо не може перевершити.

Марінеску

Ішемічна хвороба серця виникає в 5 разів частіше у тих, хто ходить менше години на добу.

В. Метелиця

Важко уявити, що в більш чи менш віддаленому майбутньому наука не справилась би з завданням і не рішила би питання продовження людського життя до бажаної мети і усунення інших дисгармоній природи.

І. Мечніков

Хто заразився страхом хвороби, той вже заразився хворобою страху.

М. Монтень

Нам не медиків не вистачає, а самої медицини.

Монтеск'є

Багато людей вмирає не від хвороб, а від ліків.

Ж. Мольєр

Хворий має мати міцне здоров'я, щоб витримати хворобу і лікування.

Ж. Мольєр

Розуміння суті хвороби — вже половина лікування.

М. Мудров

Вся природа має бути аптекою.

М. Мудров

... гіпертонічний криз представляє собою ... квітесенцію гіпертонічної хвороби, її згусток.

О. Мясніков

Страшно не вмерти, страшно вмирати.

М. Некрасов

Дурнем бути вигідно, але дуже не хочеться.

Б. Окуджава

Вмій жити тоді, коли життя стає нестерпним. Зроби його корисним.

М. Островський

Один лікується тим, що відпочиває, другий лікується роботою.

М. Островський

Так як організм представляє собою одне ціле, то при розладі функцій одного органу порушується рівновага і всього організму.

А. Остроумов

Тільки пізнав всі причини хвороб, сучасна медицина перетворюється в медицину майбутнього, тобто в гігієну в широкому змісті слова.

І. Павлов

Все є отрута і все є ліки. Одна тільки доза робить речовину або отрутою, або ліками.

Парацельс

Гігієна повинна зробити розвиток людини досконалішим, зне-силювання повільнішим, життя — сильнішим, а смерть — відда-ленішою.

М. Петтенкофер

Зустрічай хворобу на початковій стадії.

Персій

Майбутнє належить профілактичній медицині. Ця наука рука в руку з лікувальною принесе безсумнівну користь людству.

М. Пирогов

Медицина заставляє нас вмирати довготривало і болісно.

Плутарх

Хворобам рахунку немає.

Пліній Старший

Хвороба — це своєрідна передчасна старість.

А. Поп

Ми не повинні спокушатись, думаючи, що ліки, подібно чарівним кулям завжди вражають тільки ціль, вони вражають також другі органи і тканини.

Б. Померанець

Відчуття видужання — одне з найприємніших.

О. Пушкін

Сучасні хвороби мало схожі на хвороби минулого, якщо не зважати на те, що від них також помирають.

Репм'єр

Яким би ти не був старим, ти можеш прожити ще рік, яким би ти не був молодим, ти можеш померти в будь-який день.

Рохас

... чим більше лікар лікує хворого, а не хворобу, тим більше успіхів він добивається.

Г. Россолімо

Всяке страждання і хвороба вносять в духовний світ людини такі зміни, які висувають одні його сторони, затемняють інші, міняють інколи гармонію особистості, а також характер відносин до самого себе.

Г. Россолімо

Ми все більше турбуємось про життя в міру того, як воно втрачає свою цінність.

Ж.-Ж. Руссо

Знаєте яка різниця між лікарнею і тюрмою? Ніякої. Але в тюрмі хоч знають свій строк.

М. Светлов

Не важливо покладате ви хворого на золоте ліжко чи дерев'яне, бо хвороба буде з ним усюди.

Сенека

Одна з умов видування — бажання видувати.

Сенека

Усвідомлення своєї хвороби і готовність лікуватись — вже початок зцілення.

М. Сервантес

Доля не завжди з хворобою посилає і ліки.

М. Сервантес

Рот без зубів всеодно що млин без жорен.

М. Сервантес

Нестримана людина поступово здійснює таке ж самогубство, як той, хто вішається, отруюється чи топиться.

П. Сірус

Людина вмирає стільки разів, скільки втрачає своїх близьких.

Сір Публілій

Серед всіх методів водолікування, бузумовно, посідає перше місце по давності, вдячливій користі для всіх народів і у всі часи.

Н. Слетов

Якщо ти можеш хвороговилікувати і дієтою, і ліками — вибирай дієту.

І. бен — Солейман

Як не слід пробувати лікувати очі без голови, або голову без тіла, точно так не слід турбуватись про тіло без душі.

Сократ

Не можна лікувати тіло, не лікуючи душу.

Сократ

Кожна людина хворіє і видужує на свій лад.

М. Стражеско

Шлунок — раб, вимушений приймати все, що йому дають, але так же підступно мстить за образи, як всякий раб.

Е. Сувестр

Якщо чисте і здорове повітря може вернути життя, то чому хворій душі не вилікуватись під впливом чистих і піднесених почуттів?

Е. Сю

Ліки діють повільніше, ніж хвороба.

Таціт

Більшість людей уявляють, що таблетки — це снайперська куля, яка без промаху попадає в мішень. Насправді вона більше схожа на осколковий снаряд, який б'є “по площі”.

Є. Тарєв

Щасливі ті, хто не родились: вони не можуть нічого перетерпіти від сучасного, нічого не чекають від майбутнього.

Т. Тассо

Морфініст, п'яниця, курець — вже ненормальні люди.

А. Толстой

Сльози — гроза, після них завжди тихіше.

І. Тургенєв

Страх — еквівалент грудної жаби.

А. Флемінг

Вічно надіятись, ніколи не зневіритись — така властивість людини великої душі.

Л. Флор

Вмерти — справа швидка і легка, жити значно важче.

Фейхтвангер

Із усіх ліків кращі — відпочинок і помірність.

Б. Франклін

Якщо хочеш продовжити життя — скороти свої трапези.

Б. Франклін

Якщо обман допомагає хворому, то це вже не мізерна брехня, а прекрасні ліки.

С. Цвейг

Всяка хвороба — це анархія, це бунт проти природи і в боротьбі з ним всі засоби хороші, всі!

С. Цвейг

Ні один лікар не повинен би з чистою совістю навіть вимовити такі слова як “здоровий”, “хворий” — бо ніхто не знає, де кінчається здоров’я і починається хвороба.

С. Цвейг

Ніщо так не схоже на божевілля як гнів.

Цицерон

Не важливо, що викликає хворобу, а важливо, що її усуває.

Цельс

Успіхи біологічних наук, успіхи медицини грандіозні і незаперечливі, вони відображають ріст могутності людини. Мільйони людей на нашій планеті збережені завдяки антибіотикам, хіміопрепаратам, гормонам, успіхам хірургії. В умовах сучасної медицини не загинув би від поранення так рано О.С. Пушкін, не помер би в 44 роки від туберкульозу А.П. Чехов, не загинув би від хвороби серця І.І. Левітан. Успіхи науки вселяють віру в силу науки, віру в її майбутнє.

Є. Чазов

Я дивлюсь на неробство як свого роду самогубство.

Ф. Честерфільд

Людина любить поговорити про свої хвороби, а це, між іншим, зовсім нецікаве в її житті.

А. Чехов

Чоловік може бути гіперсексуальним по відношенні до однієї жінки і імпотентом з другою.

С. Шенкеман

Небезпечні хвороби виліковують тільки небезпечні засоби.

В. Шекспір

Рани, які люди самі собі наносять, лікуються важко.

В. Шекспір

Говори, виливай свою скорботу! Німий біль зжимає серце і може його розбити.

В. Шекспір

Проти недоумства безсилі навіть боги.

Ф. Шіллер

Тяжка недуга вимагає небезпечних ліків.

Ф. Шіллер

Найкращі ліки від ревматизму — скласти подяку Богові, що це ревматизм, а не грудна жаба.

Б. Шоу

В нашому світі небезпека завжди загрожує тим, хто її боїться.

Б. Шоу

Бути рабом страху — самий гірший вид рабства.

Б. Шоу

***

Бо живі знають, що помруть, а мертві нічогосінько не тямлять..
Все, що маєш снагу робити, роби руками твоїми, бо в могилі,
куди йдеш, вже нема роботи, ні розумів, ні знання, ні мудрості.

Екклезіаста 9:15, 10

Хвороба тілесна — найтяжча у світі, і терпіння в хворобі — найвище терпіння.

І. Злотоуст

Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні. Я світ переміг.

Іванна, 16:33

Весь світ лежить у владі лукавого.

Іванна, 5:19

Не один їсть, аби швидше вмерти.

Лев XIII

Зважте на самих себе, щоб часом серця ваші не обтяжилися обжорством, пияцтвом та життєвими клопотами, і щоб той день не впав на вас зненацька.

Лук. 21:32

Бадьорий дух, але немічне тіло.

Марка, 14:37, 38

З ненажерливості численні вже померли.

Сир. 37:31

Всевишній сотворив ліки із землі і розумний ними не нехтує.

Сир. 30:24

Заздрість і гнів позбавляють віку.

Сир. 30:24

Якщо уразить тебе хвороба... молись Богу, і він вилікує тебе.

Сир. 38:9

Смерть

- ✘ Або верть-круть, або круть-верть, а неминуча смерть.
- ✘ Без смерті не вмерти, без гріха не прожити.
- ✘ Білий, як смерть.
- ✘ Більше разу не вмерти.
- ✘ Боятися треба не смерті, а пустого життя.
- ✘ В домі повішаного не говорять про зашморг.
- ✘ Від суму — неміч, від немочі — смерть.
- ✘ Від помірної їжі сила, від надмірної — могила.
- ✘ Від хвороби вилікувати можливо, від смерті — ні.
- ✘ Від смерті немає зілля.
- ✘ Вищий зміст життя — чекання смерті.
- ✘ Викопати собі могилу людина може довгим язиком.
- ✘ Все в світі змінюється, окрім положів і смерті.
- ✘ Всі рівні тільки після смерті.
- ✘ Вмираємо законним шляхом.
- ✘ Гасне світло, настає морок, світ продовжує своє існування, а мене вже в ньому немає (думка про смерть).
- ✘ Горбатого могила випрямить.
- ✘ Двома смертями ніхто не вмирає.
- ✘ Де вінчають, там і ховають.
- ✘ Думай за смерть, і буде краще.
- ✘ Думки за горами, а смерть за плечима.
- ✘ Є ліки від хвороби, але немає ліків від смерті.
- ✘ Життя переходить в смерть.
- ✘ Живий мертвому не допоможе.
- ✘ Життя минає, а добре ім'я не вмирає.
- ✘ Життя багато дає, а смерть все забере.
- ✘ Живій собаці краще, ніж мертвому левові.

- ✘ Жив довго, а помер скоро.
- ✘ Занадто пізно жити завтра.
- ✘ І саме довге життя має кінець.
- ✘ Кого люблять боги, той вмирає молодим.
- ✘ Кожен вмирає на самоті.
- ✘ Краще вік терпіти, ніж раптово вмерти.
- ✘ Людина народжується, щоб страждати, а потім померти.
- ✘ Материнська любов сильніша смерті.
- ✘ Мертві сорому не мають.
- ✘ Мертвий не може скористатись плодами перемоги.
- ✘ Минуле належить смерті.
- ✘ Навіть погане життя краще гарної смерті.
- ✘ Нагадай козі про смерть, а вона і мекає.
- ✘ Надія вмирає останньою.
- ✘ На похоронах всім більше всього мішає покійник, але без нього важко обійтись.
- ✘ Не всі потрапляють на смітник історії, але всі потрапляють на цвинтар.
- ✘ Не бійся смерті, якщо хочеш жити.
- ✘ Не від зілля вмирають, а від смерті.
- ✘ Не спиш до опівночі — смерть наближаєш.
- ✘ Не шукай смерті, сама знайде.
- ✘ Не старайся стати найбагатшою людиною на цвинтарі.
- ✘ Немає ліків від смері.
- ✘ Невелика хвороба, а веде до смерті.
- ✘ Ніхто не знає, де його смерть чекає.
- ✘ Ніхто не знає дня своєї смерті.
- ✘ Не вмер Данило, то болячка задавила.
- ✘ Одних нема, а ті далеко.
- ✘ Одинаково негідно розумної людини: бажати смерті і боятися її.
- ✘ Перед смертю не надихаєшся.
- ✘ Помреш — весь світ не забереш.
- ✘ Померлому — мир, а знахареві — банкет.

- ✘ Причин сто, а смерть одна.
- ✘ Про мертвих або добре, або нічого.
- ✘ Раптова смерть більш характерна для повних, ніж худих.
- ✘ Смерть не трубить, коли губить, вона завжди несподівана.
- ✘ Смерть раптова, та не випадкова.
- ✘ Смерть та родини не питають лихої години.
- ✘ Смерть не горе, а велике страшне море.
- ✘ Смерть боїться того, хто з нею бореться.
- ✘ Смерть навіки безсмертна.
- ✘ Смерть не за горами, а за плечима.
- ✘ Смерть не дивиться на роки.
- ✘ Смерть рішає всі питання.
- ✘ Смерть однієї людини — трагедія, а коли вмирає багато людей — це вже статистика.
- ✘ Смерть не вибирає: і старих, і молодих забирає.
- ✘ Смерть за плечима, а думки за морями.
- ✘ Смерть і життя йдуть поруч.
- ✘ Смерть робить людей рівноправними.
- ✘ Смерть — служниця життя.
- ✘ Смерть одна, а хвороб тьма.
- ✘ Страх смерті — союзник смерті..
- ✘ Старість — не радість, а смерть — не весілля.
- ✘ Старість — не радість, а вмирати не хочеться.
- ✘ Сьогодні жити — завтра вмерти.
- ✘ Тема смерті сильніша теми любові.
- ✘ Тільки на цвинтарі немає лиха.
- ✘ Тільки перед смертю чоловік знає, що йому потрібно було робити.
- ✘ Тільки в могилі буває спокійно, а життя — це дія, яка вимагає йти напролом.
- ✘ Умреш, та із собою візьмеш чотири дошки і землі трошки.

- ✘ У смерті законів немає, вона сама закон.
- ✘ У смерті немає ні свят, ні вихідних.
- ✘ Усі рівні тільки перед смертю.
- ✘ Усе минає, нічого не залишається, окрім смерті і добрих справ.
- ✘ Хто смерті ворог, той життю друг.
- ✘ Хто як живе, так і вмирає.
- ✘ Хоробрий вмирає тільки раз, боягуз — тисячу.
- ✘ Хоч живи до ста літ, а покинеш цей світ.
- ✘ Швидше вмирає той, хто боїться смерті.
- ✘ Що не народжується, те і не вмирає.
- ✘ Яке життя, така і смерть.
- ✘ Якби не хворіла, аби добре вмерла.
- ✘ Якби багаті могли наймати бідних, щоб ті за них вмирили, то бідні могли б жити чудово.
- ✘ Як не гірко жити, а помирати нема охоти.
- ✘ Я помру від смерті, а не від життя.

***

Якщо хочеш привикнути без страху думати про смерть, то поспробуй вдивитись і активно вникнути в стан тих людей, які зі всіх сил були прихильниками життя. Їм казалось, що смерть передчасно забрала їх. Між тим самі довгожителі, які похоронили багатьох, накінець, все таки померли. Який короткий проміжок часу, як багато в ньому вміщується горя, зла і яка крихка посудина життя.

М. Аврелій

Нерідко для того, щоб жити, потрібно більше мужності, ніж щоб вмерти.

В. Альфієрі

Смерть — це стріла випущена в тебе, а життя — це мить, поки вона до тебе летить.

Аль-Хусрі

Смерть надто реальна, щоб надіятись на загробне життя.

М. Амосов

Мертві живі, поки є живі, щоб про них згадати.

Анріо

Мужнім називається той, хто безбоязні йде назустріч прекрасної смерті.

Арістотель

Не повертаються тільки мертві.

Барер

Життя тільки в русі, в спокої — смерть.

В. Белінський

Погано хворіти, а ще гірше вмерти, а хворіти і вмерти з думкою, що нічого не залишиться після тебе на землі — гірше всього.

В. Белінський

Всяка нестриманість є зародком самогубства.

Блеккі

Думка про смерть більш жорстока, ніж сама смерть.

М. Боецій

Роздуми — шлях до безсмертя, легковажність — шлях до смерті. Бадьорі в роздумах не вмирають ніколи, легковажні неучі-подібні мертвим.

Буддійська мудрість

Людина смертна, але це було б ще півбіди. Погано, що вона іноді раптово смертна. Ось в чому фокус.

М. Булгаков

Філософи своїми заспокоєннями відносно смерті зробили останню ще більш страшною. Люди бояться смерті по тій причині, по якій діти лякаються темноти, тому що вони не знають в чому тут річ.

М. Булгаков

Думка про смерть заводить нас в помилку, бо вона заставляє нас забути за життя.

А. Вовенарг

Кожному призначено свій день.

Вергілій

Життя — хвороба, сон — паліативний захід, смерть — радикальне виліковування.

К. Вебер

Ми залишаємо цей світ таким же дурноватим і таким же злим, як ми його знайшли при своїй появі.

Ф. Вольтер

Життя можна вважати закінченим, коли мозок як головний орган, що визначає існування людини, припиняє свою діяльність.

Всесвітня організація охорони здоров'я

Смерть головного мозку — це відсутність рухів і дихання, реактивності і рецепторних функцій, неповоротна втрата ствольових функцій з церебральною комою відомої причини.

Комітет Гарвардської медичної школи

Смерть — зло для всіх.

Й. Гете

Смерті можна боятись чи не боятись, але вона неминуче прийде.

Й. Гете

Літай чи повзай, всі в землю ляжуть, все прахом стане.

М. Горький

Сон — найближче до смерті явище, сама краща річ в житті.

Ж. Гот'є

Смерть доганяє і того, хто від неї тікає.

Горацій

Якби не стало смерті, життя позбулось би поезії.

О. Граф

Помреш лише раз, але вже надовго.

Дезотье

Вміння добре жити і добре вмерти — це одна і таж наука.

Епікур

Привикли думати, що смерть для нас ніщо. Оскільки все і добре, і погане заключається у відчуттях, а смерть є позбавлення відчуттів. Отже, саме жахливе із бід немає до нас ніякого відношення: де смерть, там нас нема, а де ми, там смерті нема.

Епікур

Не померлого вам потрібно оплакувати, а новонародженого для тяжкої боротьби з незгодами життя.

Евринід

Є час жити, і час вмирати. Добра смерть набагато краща, ніж дурне життя.

Д. Елліот

Немає такого болю, немає такого страждання тілесного чи духовного, яких би не зменшив час і не зцілила смерть.

І. Етвіс

Все минає, нічого не залишається, крім смерті і слави про подвиги.

Едда (Ісландія)

Коли ти народився на світ, ти плакав, а навколо всі раділи: зроби так, щоб коли ти покидатимеш цей світ, усі плакати, а ти один посміхався.

Індія

Як ми можемо знати, що таке смерть, якщо ми не знаємо, що таке життя.

Конфуцій

Смерть поставлена в кінці життя, щоб зручніше до неї підготувитись.

Козьма Прутков

Ми всі боїмося, як личить смертним, і всього хочемо, ніби нагороджені безсмертям.

Ф. Ларошфуко

Гадаю я, що сад — це частка неба, бо травам смерть дано перемогти.

Луксорій

Життя йде поруч зі смертю.

М. Марсо

В моїй смерті прошу звинувачувати моє життя.

Мандзоні

Смерть — великий миротворець.

Мандзоні

Смерть має бути такою же, як і життя. Ми не станемо другими тільки тому, що вмираємо. Я завжди малюю смерть людини по її життю.

М. Монтень

Якщо життя тобі не вдається, то вдасться смерть.

Ф. Ніцше

Існує право, згідно якого ми можемо у людини забрати життя, але немає права, по якому ми могли б відняти у неї смерть.

Ф. Ніцше

Я хочу, щоб смерть мене застала посеред трудів.

Овідій

Всі підемо геть, у всіх одна дорога.

Омар Хайям

Смерть — це щастя для вмираючої людини. Вмираючи, перестаєш бути смертним.

Ж. Паркер

Павлов зайнятий, Павлов вмирає (перед смертю).

І. Павлов

Легше вмерти, не думаючи про смерть, ніж думати про неї, навіть якщо вона не загрожує.

Б. Паскаль

Надія супроводжує нас все життя, не покидає нас навіть під час смерті.

А. Пек

Ніхто не знає, що таке смерть і чи не є вона найбільшим добром для людини. Однак всі її бояться в свідомості, що вона — найбільше зло.

Платон

Улюбленці богів вмирають молодими.

Плавт

Смерть тих, хто творить безсмертні справи, завжди передчасна.

Пліній Молодший

Як могла виникнути ідея безсмертя, якщо всі люди смертні? Безсмертя не ідея, а самопочуття життя.

М. Пришвин

Я йду шукати велике... закрийте завісу, комедія зіграна.

Ф. Рабле

Яка різниця від чого вмерти? Набагато важливіше для чого живеш.

Б. Райтов

Кожен організм починає вмирати з моменту народження і в самому собі несе причини передчасного руйнування.

Ж.-Ж. Руссо

Той бреше, хто стверджує, що не боїться смерті. Кожна людина лякається смерті, бо це великий закон почуттєвих істот.

Ж.-Ж. Руссо

Пам'ятайте завжди, що “mors” значить смерть, а “vita” — життя, тому старайтесь не мертвити, а оживляйте себе.

Д. Рескін

Рано чи пізно ти вмреш — неважно добре чи погано — ось що важливо. А добре вмерти — значить уникнути небезпеки жити погано.

Сенека

Це боги так влаштували, що всякий може відняти у нас життя, але ніхто не в змозі врятувати нас від смерті.

Сенека

Смерть — не зло. Ти питав, так що ж вона? Єдине, в чому рід людський рівноправний.

Сенека

Смерть чекає всіх: вона закон, а не кара.

Сенека

Після смерті не залишається нічого, і сама смерть ніщо. Ти запитуєш, де ми будемо після смерті? Там, де спочивають ненароджені.

Сенека

Життя дурне гірше смерті.

І. Сірах

Страх смерті гірший від самої смерті.

Сір Публілій

Вчися так, ніби тобі жити вічно, а живи так, ніби тобі вмерти завтра.

С. Смайл

Смерть — це одне з двох: або померти, значить стати нічим, так як померлий вже нічого не відчуває, або ж, якщо вірити

легендам, це якась переміна для душі, переселення її з тутешніх місць в друге місце.

Сократ

Краще мужньо вмерти, ніж жити в ганьбі.

Сократ

День смерті краще для народження.

Соломон

Справа в тому, що, по суті, евтаназія є вбивство однієї людини іншою, медиком.

В. Соколов

Якщо хочеш людей вести на смерть, скажи їм, що ведеш до слави.

Т. Талейран

Якщо життя — добро, то добро і смерть, яка є необхідною умовою життя.

Л. Толстой

Любов сильніше смерті і страху смерті. Тільки нею, тільки любов'ю тримається і рухається життя.

І. Тургенев

Вмерти — справа швидка і легка, жити значно важче.

Фейхтвангер

Самогубство — це остання надія, якщо всі решта спроб зняти тягар самотності, виявились безуспішними.

Е. Фромм

Греки звертали всю свою увагу на життя, а смерть уявляли продовженням життя... Християнство зробило смерть нере-

альною і старалось утішити нещасливого індивідуума обіцянками життя після смерті.

Е. Фромм

Смерть властива будь-якому віку.

Цицерон

Смерть страшна, але ще страшнішою була б свідомість, що будеш жити вічно і ніколи не помреш.

А. Чехов

Смерть переможених потрібна для спокою переможців.

Чінгісхан

Самовбивця саме тому перестає жити, що не може перестати хотіти.

А. Шопенгауер

Чому смертник в камері божеволіє? Ми ж бо всі засуджені до смерті. Проте живемо нормально.

А. Шопенгауер

З віком необхідно укріплювати дружбу зі смертю. Вже не летіти їй назустріч, а йти поряд з нею, дати їй можливість прорости в себе деревом, яке дає тінь.

Юнгер

***

Хто проливає кров людини, того буде пролита кров людиною: бо на подобу Божу створено людину.

Буття 3:19

Наші прародичі втратили дар безсмертя через непослух.

Буття 3:19

У поті лица ти їстимеш хліб, аж поки не повернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порошок, — і до пороху повернешся.
Буття 3:19

І як призначено людям раз вмерти, потім же суд.
Євр 9 :27

Бо як ці вмирають, так умирають і ті: усі мають тільки одного духа, так що немає людина переваги над твариною, бо все марнота. Всі йдуть до одного місця. Всі з пороху вони й всі вертаються в порошок.

Екклезіаста 3:19, 20

І мене спіткає та ж доля, як і нерозумного: навіщо ж я зробився дуже мудрим? І сказав я в серці моєму, що й це суєта... На все свій час, і час усякій речі під небом. Час народжуватися і час помирати... Все йде в одне місце: все виникло з праху і все повертається в прах.

Екклесіаста 3:19

Смерть — це подорож до вічності.
св. Золот

Кожен, хто ненавидить брата свого — душогубець.
Іоан 3:15

Смерть рівняє убогих і багатих.
Іоан 3:15

Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподіє, то думатиме, ніби службу виконує він Богові.
Іванна 16:2

Помре чоловік і зникає, а сконає людина — то де ж вона є?.. Людина покладеться й не встане.
Йова 14:10, 12

Жало смерті — то гріх.

I Коринтян 15:56

Люди будуть мертвіти від страху.

Лука 21:26

Смерть прийде як злодій.

Матв. 24:43

Помremo тоді, коли не сподіваємось.

Матв. 24:43

Бо хто вмер, той звільнився від гріха.

Римл. 6:7

А Бог доводить свою любов до нас тим, що Христос вмер за нас, коли ми були ще грішниками.

Римл 5:8

Багато святих із пороку землі прокинуться, одні для життя вічного, інші — на вічну наругу.

Дан 26, Старий Завіт

Людина приходить у світ зі стисненими долонями і якби каже: весь світ мій, а покидає його з відкритими долонями і якби каже: дивіться — нічого не беру з собою.

Талмуд

Смерть — це сон у надії швидкого воскресіння.

Св. Тома Акв.

У хвилину смерті неможливо нічого взяти з собою.

I Тим. 4:7

Лікар

- ❁ Бережи нас, Боже, від помилок аптекаря.
- ❁ Білий халат не робить людину лікарем.
- ❁ Білий халат — емблема фізичної і духовної чистоти.
- ❁ Богослов прочищає мозок, ескулап — живіт, чиновник — кишені.
- ❁ Бог виліковує, а лікар гроші бере.
- ❁ Від молодих лікарів цвинтар горбиться.
- ❁ Від лікаря чекають не добрих слів, а добрих ліків.
- ❁ Вір лікарю, а не хворобі.
- ❁ В присутності лікаря і отрута ліки.
- ❁ Виліковувати інколи, полегшувати часто, заспокоювати завжди.
- ❁ Вибирай лікаря старого, а адвоката молодого.
- ❁ Галл виліковує пухлини, святий Валентин — епілепсію, Христофор — горлові хвороби, Європій — водянку, Гервазій — ревматизм.
- ❁ Гріхи лікарів земля укриває.
- ❁ Де сонце не ходить, там лікар заходить.
- ❁ Де хвороба і хворий поріднились, там лікарю нічого робити.
- ❁ Де багато лікарів, там багато хворих.
- ❁ Де багато лікарів, там багато недуг.
- ❁ До знахаря підеш — хвороби знайдеш.
- ❁ Досвід лікаря — це сума зроблених помилок.
- ❁ Досвід лікаря приходить із сивиною.
- ❁ Досвід переважає науку.
- ❁ Добрим лікарем може бути тільки добра людина.
- ❁ Єдиний критерій і суддя лікаря — його совість.
- ❁ Сьогодні і завтра потрібні лікарі.

- ✿ Запросити лікаря, покликати фельдшера.
- ✿ Звертайся до лікаря до того як захворієш.
- ✿ Звертайся до лікаря, коли захворів.
- ✿ Здоровий лікаря не потребує.
- ✿ Здоров'я хворого — найвищий закон для лікаря.
- ✿ З лікарем дружити, але не мати в ньому потреби.
- ✿ Знаючий лікар — це ще не добрий лікар.
- ✿ Істинний лікар той, хто досвід має.
- ✿ І лікар може помилитися в ліках.
- ✿ Коли лікар приходить, біль відходить.
- ✿ Коли людини хвора, лікар її батько,
Коли людина видужує, лікар її друг,
Коли здоров'я людини відновлено, лікар — сторож його.
- ✿ Кожен трохи поет, трохи божевільний, трохи лікар.
- ✿ Кращі лікарі в світі — дієта, сонце, повітря, рух і вода.
- ✿ Лікар без досвіду, що бджілка без меду.
- ✿ Лікар сам себе не лікує.
- ✿ Лікар своїм здоров'ям не турбується.
- ✿ Лікар не питає, хто ти є, а питає, що з тобою.
- ✿ Лікар повинен вміти сумніватись.
- ✿ Лікар у домі хворого — володар.
- ✿ Лікар лікує від хвороби, а не від смерті.
- ✿ Лікар — помічник природи.
- ✿ Лікар посміхається — хворому легше.
- ✿ Лікар хворому друг.
- ✿ Лікар старий, хірург молодий, аптекар багатий.
- ✿ Лікар лікує, а земля годує.
- ✿ Лікар лікує від хвороби, а не від смерті, він як дах:
від дощу захищає, а від блискавки - ні.
- ✿ Лікар свою кишеню лікує.
- ✿ Лікар перестає вчитись зі своєю смертю.
- ✿ Лікар піднімає, а смерть не пускає.
- ✿ Лікар для хворого — батько, для здорового — друг.
- ✿ Лікар і лічить, і калічить.

- ❁ Лікар — друг і слуга хворих.
- ❁ Лікаря міняти — хворобу продовжити.
- ❁ Лікар лікарю друг.
- ❁ Лікар лікує словом, травами і ножем.
- ❁ Лікарю, вилікуйся сам!
- ❁ Лікарю, не забувай сумніватись!
- ❁ Лікарі також палять.
- ❁ Лікувати намагається кожний, лікарів більше, ніж хворих.
- ❁ Лікуй розумом, а не ліками.
- ❁ Людині з холодним серцем нічого роботи в медицині.
- ❁ Лякливий хірург — поганий хірург.
- ❁ Мало знаєш — погано лікуєш.
- ❁ Медичний інститут вчить дантиста заглядати в рот, а життя — в кишеню хворого.
- ❁ Нестриманий хворий робить лікаря жорстоким.
- ❁ Непоміркованість — годувальниця лікарів.
- ❁ Не шкодь зайвим лікуванням, якщо не можеш допомогти хворому.
- ❁ Не лікар лікує, а ліки.
- ❁ Не лікаря питай, а хворого.
- ❁ Не будь добрим міністром, а будь добрим лікарем.
- ❁ Не помиляється той, хто радиться.
- ❁ Не живи там, де немає церкви, лікаря і школи.
- ❁ Не ходи до знахаря, якщо хочеш вилікуватись.
- ❁ Невмілий лікар лікує кінець хвороби, передбачливий — початок.
- ❁ Не бійся хвороби, бійся поганого лікаря.
- ❁ Не називай лікаря спадкоємцем.
- ❁ Неслухняний хворий — лікарю перешкода.
- ❁ Не приховуй істину перед священиком, лікарем і адвокатом.
- ❁ Одне лікувати — друге вилікувати.
- ❁ Один хороший лікар вилікує швидше, ніж сорок поганих.

- ❁ Один лікує, двоє сумніваються, троє вбивають (консиліум).
- ❁ Посмішка лікаря — бальзам для хворого.
- ❁ Погано чинить хворий сам із собою, коли робить спадкоємцем лікаря.
- ❁ Погано було б лікареві, якби нікому не було погано.
- ❁ Поможє чи не поможє, а ти плати, небоже.
- ❁ Поганий лікар — гірше хвороби.
- ❁ Поганий лікар полікує і залікує.
- ❁ Природа — цілитель хвороб, а лікар — підручний природи.
- ❁ Природа, час і терпеливість - це добрі лікарі.
- ❁ Природа лікує, лікар спостерігає.
- ❁ Природа виліковує, лікар гроші бере.
- ❁ Про мистецтво лікаря судять після видужання хворого.
- ❁ Праця — кращий лікар всіх хвороб.
- ❁ Розгубленість лікаря — згубно для хворого.
- ❁ Руки лікаря — це десятки лікувальних властивостей.
- ❁ Рятувати хворого — найвищий закон для лікаря.
- ❁ Сам не може позбутись хвороби, а інших лікує.
- ❁ Сама висока посада людини бути лікарем.
- ❁ Самий хороший лікар — розважливий.
- ❁ Сам не лікуйся, до лікаря звертайся.
- ❁ Сила лікаря в його серці, в любові до людини.
- ❁ Слово для хворого — краще деяких ліків.
- ❁ Скептецизм лікаря не повинен знати границь.
- ❁ Спочатку знання, потім досвід, завжди роздуми.
- ❁ Справжній лікар не той, хто хвороби лікує, а той, хто попереджує.
- ❁ Спішіть робити добро.
- ❁ Спостереження, спостереження і ще раз спостереження (професія лікаря).
- ❁ Терапевт старий, хірург молодий, аптекар багатий.
- ❁ Тільки звертайся до лікаря — хворобу знайде.

- ✿ У доброго хірурга має бути око орла, серце лева і руки жінки.
- ✿ У лікаря тіло і душа хворого, як у музиканта скрипка.
- ✿ У молодого лікаря горбатий цвинтар.
- ✿ У лікаря лікуйся, у розумного вчися.
- ✿ У поганого лікаря аптечка завжди виглядає красиво.
- ✿ Хай хірург спочатку діє розумом та очима, а потім скальпелем.
- ✿ Хворий шукає не красномовного лікаря, а здатного виліковувати.
- ✿ Хвороба приходить — і лікар назустріч.
- ✿ Хворому потрібний лікар, а здоровому — робота.
- ✿ Хірург вдосконалюється за рахунок сиріт.
- ✿ Хороший лікар подібний богам.
- ✿ Хто добре розпитує, той добре діагностує.
- ✿ Хто правильно діагностує, той добре лікує.
- ✿ Хто помірний в їжі, той лікар сам собі.
- ✿ Хто задовольняється малим, тому лікаря не треба.
- ✿ Час — кращий лікар.
- ✿ Чим більше лікарів, тим більше хвороб.
- ✿ Читання книг нікого не зробило лікарем, його робить тільки власний досвід.
- ✿ Чим більш авторитетний лікар, тим більш цілющі його ліки.
- ✿ Що новий лікар, то новий цвинтар.
- ✿ Щоб добре лікувати, треба людей любити.
- ✿ Якщо два лікарі приходять до хворого, то дзвонар дзвонить у дзвони.
- ✿ Якщо не можеш стати царем — стань лікарем.
- ✿ Якщо лікарю не віриш, хвороби не переможеш.
- ✿ Якими б не були досвідченими лікарі, краще обходитись без них.
- ✿ Якщо в хату не заглядає сонце, то туди приходить лікар.

❁ Якби лікарі могли виліковувати всі хвороби, то вони були б найщасливішими з людей.

***

На жаль, наші лікарі надіються тільки на могутність хімії, променевої терапії і хірургії.. Набагато краще розбираються в сортах вин і рестораних меню, ніж в призначеннях, пов'язаних з лікувальним перебігом.

В. Аакен

Лікар відповів: той, хто має що їсти, хай їсть, коли проголодається, а той, хто немає, коли роздобуде їжу.

Абу-аль-Фарадж

Нас троє: я — лікар, ти — хворий і хвороба. Якщо хворий буде постійно допомагати лікарю, то нас двоє — лікар і хворий — будуть йти проти одного — проти хвороби. І тоді хвороба остаточно відступить. Якщо хворий не допомагає лікарю, то хворий і хвороба об'єднуються разом проти одного — проти лікаря. Лікаря тоді важко дістається. І не завжди лікар перемагає хворобу.

Абу-аль-Фарадж

Лікар має володіти поглядом сокола, руками дівчини, мудрістю змії і серцем лева.

Авіценна

Вчитель і лікар — дві професії, для яких любов до людей обов'язкова якість.

М. Амосов

Я вірю навіть, що прийде день, коли ми захворіємо і, не знаючи причини хвороби, довіримося фізикам, які нічого не питаючи,

візьмуть у нас шприцом кров, виведуть на основі її аналізу кілька величин, після чого глянуть у таблицю логарифмів і вилікують нас якою-небудь пілюлею. І все ж, коли я захворію, то піду, мабуть, до старого сільського лікаря, який подивиться на мене скоса, помацає мій живіт... почеше бороду... і, щоб правильно мене вилікувати, посміхнеться... Зрозуміло, я схиляюсь перед наукою. Але я схиляюсь і перед мудрістю.

Антуан де Сент-Екзюпері

Талановиті лікарі надають особливого значення точним знанням анатомії людини.

Арістотель

Коли людина довго хворіє, вона знає більше, ніж сам лікар, починає розуміти свою хворобу, що не завжди буває навіть із сумлінними лікарями.

О. Бальзак

Якщо хворому після розмови з лікарем не стало краще, то це не лікар.

В. Бехтерев

Якби мене спитали, які риси найголовніші для лікаря, я би відповів без вагань: людяність, совість, впевненість.

В. Беганський

Доброго лікаря, як і доброго капітана, по-справжньому визнають під час шторму, в хвилини небезпеки. Істинний лікар той, хто в роздумах і сумнівах не втрачає витримки і впливає на хворого благотворно, як і на оточуючих його людей.

В. Беганський

Для лікування необхідна діяльна схвильованість і щиросердечність... Всі великі лікарі, наші безсмертні вчителі, любили свою справу, любили людей. Своєю щирістю вони зобов'язані

саме цим почуттям. Лікар, зубожілий почуттями, може досягнути точності в обстеженні хворого і допомогти пацієнту, але це буде позбавлена людського змісту доброчесність.

А. Билібин

Тільки слабкі духом, хвалькуваті балакуни та стомлені життям бояться відкрито говорити про допущені ними помилки.

Г. Більрот

Лікувати хворого, зменшувати його страждання і, накінець, попереджувати хворобу вимагає в сучасний час знань і мистецтва їх застосовувати.

С. Боткін

Горе тому хірургу, у якого руки працюють швидше голови.

М. Бурденко

Не признавати медиків можуть люди освічені, заперечувати медицину можуть тільки неучи.

П. Буаст

Один лікар можливо вас вилікує від хвороби, але два лікарі вилікують від бажання лікуватись.

А. Віне

Віра в лікаря — найцінніші ліки.

Б. Вотчал

Боягузливий лікар — це самий страшний лікар, тому що він завжди знайде тисячу можливостей нічого не робити для хворого.

Б. Вотчал

Лікар — це той, хто вводить ліки, які погано знає, в організм, який знає ще гірше.

Ф. Вольтер

Лікар — помічник природи.

Гален

Перший обов'язок лікаря полягає в тому, щоб не шкодити своїми руками, не мішати лікувальній дії природи.

Гален

Талановитість лікаря в тому, що він бачить те, чого інший не бачить.

Ю. Герман

Якщо лікар не може принести користі, то нехай не шкодить.

Гіппократ

Лікар — філософ: немає великої різниці між мудрістю і медициною.

Гіппократ

Де є любов до людей, там буде і любов до лікарського мистецтва.

Гіппократ

Щоб я не почув і не побачив під час лікування і поза лікуванням про людське життя — все, що не треба розголошувати, буду зберігати в таємниці.

Гіппократ

Той лікар здається мені кращим, який здатний передбачати.

Гіппократ

Життя коротке, шлях мистецтва довгий, зручний випадок короткочасний, досвід ненадійний, міркування важке. Ось чому не тільки лікар має зробити все, що від нього залежить, а і хворий, і навколишнє оточення, і всі зовнішні фактори повинні сприяти лікарю і його діяльності.

Гіппократ

Він був лікар, а хвороба лікаря завжди важча хвороби його пацієнтів: пацієнти тільки відчують, а лікар ще і децю знає про те, як руйнується його організм. Це один з тих випадків, коли знання можна вважати приближенням смерті.

М. Горький (про А. Чехова)

Досвідчений лікар дорожчий багатьох інших людей.

Гомер

Хіба вам не доводилося бачити посмішку тяжко хворого? За цю посмішку можна пробачити багато, що є в нашій важкій професії.

Готье

Для хворого лікар має бути батьком, для здорового — другом.
В. Данилевський

Людина має право бути поганим художником або столярем, але не має права бути поганим лікарем.

В. Данилевський

Після смерті пізно думати про лікаря.

Дайке

Лікарі постійно трудяться над збереженням нашого здоров'я, а повара над його руйнацією. Одначе останні більш впевнені в успіху.

Д. Дідро

Надія — найкращий лікар із всіх, які мені відомі.

О. Дюма-батько

Легше стати лікарем, ніж бути лікарем.

Н. Ельштейн

Справжній лікар завжди дослідник, завжди стоїть перед необхідністю бути першовідкривачем.

Й. Кассирський

Співчуття хворому має бути основним стимулом розуму і серця лікаря.

Г. Келановський

Лікаря, який не заглядає в книжку, потрібно остерігатися більше, ніж хвороби.

Г. Келановський

Старанний лікар подібний до пелікана.

Козьма Прутков

Три шляхи ведуть до знань: шлях роздумів — це самий благородний, шлях наслідування — це самий легкий і шлях досвіду — це самий гіркий шлях.

Конфуцій

Людина не має права бути поганим лікарем, бо йому довіряють найцінніше — життя і здоров'я.

М. Кончаловський

Мудреці і зубні лікарі дивляться в корінь.

Е. Кроткий

Лікар, адвокат і богослов відмінно знають свою справу: як напевно вичистити кишеню, душу і тіло.

Ф. Логау

Хороший лікар має бути дослідником і якщо не в лабораторії, то біля ліжка хворого.

В. Манасейн

Лікар повинен уміло володіти своїм словом, але його мовчання не повинно бути безслівним.

М. Мастбаум

Людське тіло від природи смертне. Ось чому хвороби неминучі. Але чому людина звертається до лікаря тільки тоді, коли захворіє? Тому що не тільки хвороба, але і сам лікар є лихом. Постійна лікарська опіка перетворила б життя в лихо, а людське тіло — в об'єкт досліджень для медичних колегій.

К. Маркс

Час — найкращий лікар неминучих бід.

Менандр

У минулому не існувало медичної науки, але були справжні лікарі, тепер є медична наука, але все рідше зустрічаються справжні лікарі.

А. Моруа

У медицині немає двох світів: світу лабораторії і світу клініки. Є єдиний світ, в якому постійно відбуваються складні явища. Розуміючи єдність людського організму, справжній лікар одночасно лікує і розпач, і органічні порушення, які вони викликають. Важливе значення місії лікаря робить її відмінною від місії інших громадян.

А. Моруа

... притягнути лікаря до відповідальності можна і необхідно за медичну помилку. Але не за невдачу. Лікування, операція можуть виявитися марними за причин, які не завжди відомі заделегіть. Суд має право вимагати від лікаря певного рівня знань достатніх для того, щоб розпізнати і лікувати хворобу на рівні, котрий досягнуто наукою.

А. Моруа

Завтра, як і сьогодні, будуть хворі. Завтра, як і сьогодні, будуть потрібні лікарі. Як і сьогодні, лікар збереже свій сан жерця і разом з ним і свою страшну, все зростаючу відповідальність. Медична наука стане ще більш точною, її оснащення збільшиться, але разом з нею, як і сьогодні, буде стояти, збереже своє місце в медицині лікар класичного типу — той, чийм покликанням залишиться людське спілкування з пацієнтом. І як раніше, він буде розважати страдальців і заспокоювати павших духом.

А. Моруа

Я не знаю кращої школи для письменника, ніж професія лікаря.. Лікарська практика пішла Чехову на користь, він придбав знання людського характеру. Він бачив кращі і гірші риси людської натури. Коли хворіють люди, бояться за життя, вони скидають маску, яку, звичайно, носять здоровими. Лікар бачить людей такими, які вони є: егоїстичними, грубими, боягузливими, але і бачить і мужніми, щедрими, добрими і благородними.

С. Моем

Лікарська наука терапія вчить обґрунтованому лікуванню самої хвороби, а лікарське мистецтво, практика, клініка вчать лікуванню самого хворого. По теорії і книгам майже всі хвороби зділюються, а на практиці і в лікарнях багато хворих вмирає. Книжне лікування хвороб легше, а справжнє — важке. Одне — наука, друге — мистецтво, інше — знати і ще інше — вміти.

М. Мудров

Лікувати не хворобу, а хворого.

М. Мудров

У лікарському мистецтві немає лікарів, які закінчили свою науку.

М. Мудров

...лікар посередній — більш шкідливий, ніж корисний. Хворі, залишені природі, видужують, а тобою ліковані — вмирають.
М. Мудров

Лікар без книги, що робітник без рук.
М. Мудров

Уникай лікаря, страждаючого безсонням; плаксивий лікар — недобрий лікар.
А. Мюнте

Лікар ніколи не перестає вчитись: кожний хворий, якого він спостерігає, представляє для лікаря предмет наукового дослідження.
А.Остроумов

Завжди залишай хворому надію.
А. Паре

Я бідняків лікую так само старанно, як королів.
А. Паре

Ніколи не думайте, що ви все знаєте. І як би вас високо не оцінювали, завжди майте мужність сказати “Я неук”.
І. Павлов

...бути щасливим щастям інших — ось справжнє щастя і земний ідеал кожного, хто вибирає професію лікаря.
М. Пирогов

При поганій організації немає користі від великої кількості лікарів.
М. Пирогов

З самого початку своєї лікарської діяльності я взяв за правило: не заховувати ні моїх помилок, ні моїх невдач, і чистий перед

судом моєї совісті. Я сміло взиваю кожного показати мені, коли і де я приховував хоча би одну мою помилку, хоча би одну мою невдачу.

М. Пирогов

Вести себе так біля ліжка хворого, щоб не підривати надії, а вселяти віру в скоріше видужання.

М. Пирогов

Шлях в хірургічну клініку має бути через анатомічний театр, і хірург — клініцист, який не пройшов анатомічної школи, не може бути на висоті свого визнання.

М. Пирогов

Для вчителя такої прикладної науки, як медицина, крім наукових знань і досвіду, необхідна ще добропорядність, набута тільки важким мистецтвом самосвідомості, самообладання і знання людської натури.

М. Пирогов

Хороший лікар має бути і хорошим психіатром, повинен мати запас психіатричних знань і деякий психологічний досвід, які слід використовувати в лікуванні хворих.

А. Подолянчу

Найбільш зайнятий, ведучи неспокійний спосіб життя і несучи величезну відповідальність, представник сучасного суспільства — звичайний практикуючий лікар — виявляється однією з найбільш поширених “серцевих жертв” нашої цивілізації.

В. Рааб

Брати плату за кожну послугу — звичайне явище в приватній практиці... Ось чому свідомо чи несвідомо лікарі прагнуть

максимально збільшити число наданих ними послуг і навіть призначають непотрібні процедури.

М. Ремер

Я завжди відчував пристрасть до лікарів: маючи справу з живою матерією, вони постійно спостерігають кінцеву мету живого і, значить, ближче, всіх стоять до невирішеного.

А. Рівариль

Радісний вираз обличчя лікаря — початок видужання хворого.

Ф. Рохас

Мені здається, що будь-яку людину, не очевидного олігофрена, можна навчити лікарської справи і видати диплом лікаря. А щоб стати справжнім лікарем, необхідне покликання, саме покликання допомагає перебороти всі негаразди в праці.

Е. Саліщев

Лікарі повинні бути ... жалісливі, співчутливі, послужливі, любити свого ближнього, як самого себе: не бути скупими, ані жадібними в грошових справах: скупість і жадібність — це дві вади, які ганблять лікарів. Зрештою, щоб стати лікарем, треба бути бездоганою людиною.

Д. Самоїлович

Ми винні лікарю не тільки плату, так як він тратить на нас не тільки свою працю, але і своє серце; він заслуговує поваги і любові.

Сенека

Якщо людина дбає про своє здоров'я, то важко знайти лікаря, який знав би більше корисного для її здоров'я, ніж вона сама.

Сократ

Альфаю і омегою кожного лікаря — практика повинні бути любов та співчуття до хворого. З холодним серцем, байдужим

до страждань, не знайдеш першопричини його недуги. Хворий тонко відчуває з ким має справу.

М. Стражеско

Майже в кожного лікаря є свої улюблені хвороби.

Філдінг

Кращий лікар той, хто знає про неефективність більшості ліків.

Франклін

Лікар — це тип, який страждає від здоров'я оточуючих.

Б. Хоуп

Жоден лікар не знає таких ліків для втомленого тіла і душі, як надія.

С. Цвейг

А почуття, що ти допоміг людині, вернув її здоров'я, врятував життя! Немає нічого більш прекрасного і ради цього відчуття можна переносити і гіркоту зустрічаючих невдач, і безсонні ночі у ліжка хворого і тяжку напружену працю.

Є. Чазов

Лікар, який має практику, перестає слідувати за наукою, нічого окрім “Новин терапії” не читає і в 40 років серйозно переконаний, що всі хвороби простудного характеру.

А. Чехов

Жодна спеціальність не приносить періодично стільки моральних переживань, як лікарська.

А. Чехов

Професія лікар — це подвиг, вона вимагає самопожертвування, чистоти душі й помислів.

А. Чехов

У лікарів бувають огидні дні й години, не дай Бог нікому. Серед лікарів, правда, нерідко бувають неуки і хами, як і серед письменників, інженерів, взагалі людей, але ті огидні години і дні, про які я кажу, бувають тільки у лікарів.

А. Чехов

Праця лікарів — дійсно найпродуктивніша праця; зберігаючи або відновлюючи здоров'я, лікар зберігає суспільству всі ті сили, які загинули б без його турбот.

М. Чернишевський

Хай говорять про лікаря, що він розумний, що він прекрасно знає фізіологію, анатомію, безумовно, це йому приємно, але самою кращою похвалою для нього буде, якщо назовуть його спостерігачем, тобто людиною, яка вміє бачити те, чого не помічають інші.

Ж. Шарко

Страх перед запущеною хворобою — також золота жила для лікаря, як страх перед пеклом для священника.

Н-С. Шамфор

Бути лікарем — завжди бути сильнішим за двох.

Швенінгер

Розбійник вимагає: гаманець або життя, лікар забирає і гаманець, і життя.

В. Шекспір

Самий чудовий лікар — природа хоча би тому, що виліковує три четверті всіх хвороб і ніколи не відзивається погано про своїх колег.

В. Шербюльє

Немає нічого небезпечнішого, ніж бідний лікар: навіть бідний господар чи домовласник не такі небезпечні.

Б. Шоу

Рекомендацію лікарю створюють знаменитості, котрі вмирають під його спостереженням.

Б. Шоу

***

Між лікарями та священниками та величезна схожість, що як перші, так і другі, служать посередниками між людьми і небом.

Закони Ману

Боже, допоможи мені змиритись з тим, що я не в силах зрозуміти. Боже, допоможи мені зрозуміти то, з чим я не в силах змиритись. Спаси мене, Боже, перепутати одне з другим.

Іспанська молитва

О, Боже, всели моїм хворим довіру до мене і до мого мистецтва... даруй мені, Боже, лагідність і терпіння з капризними і примхливими хворими.

Маймонід (молитва лікаря)

Лікаря потребують хворі, а не здорові.

Матв. 9:12

Вшановуй належно потрібного тобі лікаря, бо й він існує з Господньої установи.

Сир. 38:1

Латинські афоризми

- ☞ Absente aegroto (У відсутності хворого).
- ☞ Ad infinitum (До бескінченності).
- ☞ Alea jacta est (Жереб кинутий).
- ☞ Aliis inserviando, consumor (Світязи іншим, згораю).
- ☞ Ars longa, vita brevis (Життя коротке, шлях мистецтва довгий).
- ☞ Amicus Plato, set magis amica keritas (Платон мені друг, але істина дорожча).
- ☞ Ante mortem ne landes hominem quem-quam (До смерті не хвали нікого).
- ☞ Anamnesis morbi (Історія хвороби).
- ☞ Anamnesis vitae (Історія життя).
- ☞ Auskulta et perpende! (Вислухай і вирішуй!).
- ☞ Aut insamit hoto, aut versus fecit (Або божевільний, або поет).
- ☞ Aut Caesar, aut nihil (Або цезар, або ніхто).
- ☞ Ave scientia, morituri te salutant (Ідучи на смерть, вітають тебе, наука).
- ☞ Bona terra, mala gens (Земля добра, а народ поганий).
- ☞ Bene dignoscitur, bene curatur (Добре розпізнається, добре лікується).
- ☞ Carpe diem (Лови мить).
- ☞ Cito, tuto et jucunde (Швидко, безпечно і приємно).
- ☞ Contraria contrariis curantur (Противне виліковується противним).
- ☞ Comple aegrotum bona spe (Дай хворому надію на краще).
- ☞ Cogito, ergo sum (Я думаю, значить існую).
- ☞ Concordia, integritas, industria (Згода, чесність, вміння).

- ☞ *Cruх mortis* (Хрест смерті).
- ☞ *Сura, ut valeas* (Бережи здоров'я).
- ☞ *Diagnosis ex juvantibus* (Діагноз, що ґрунтується на оцінці результатів проведеного лікування).
- ☞ *Diagnosis bona — curatio bona* (Правильний діагноз — правильне лікування).
- ☞ *Dixi et animam levavi* (Сказав — і стало легше на душі).
- ☞ *Diversitas inter medicos* (Суперечлива думка лікарів).
- ☞ *Dosis maxima (minima)* (Максимальна (мінімальна) доза).
- ☞ *Dosis pro cursu* (Доза на курс лікування).
- ☞ *Dosis pro die* (Добова доза).
- ☞ *Dosis pro dosis* (Разова доза).
- ☞ *Do ut des* (Даю, щоб ти дав).
- ☞ *De nihilo nihil* (З нічого нічого не виникає).
- ☞ *De mortuis aut verum, aut nihil* (Про померлих — або правду, або нічого).
- ☞ *De mortuis — veritas* (Про померлих — правду).
- ☞ *De mortuis, aut bene, aut nihil* (Про померлих — або добре, або нічого).
- ☞ *Dum ego salvus sim, pereat mundus* (Хай гине світ, лиш би я зберігся).
- ☞ *Dum spiro — spero* (Поки живу — сподіваюсь).
- ☞ *Dure lex, sed lex* (Суворий закон, але закон).
- ☞ *Ebrietas est metropolis omnium vitiorum* (Пияцтво — центр всіх вад).
- ☞ *Ebrietas est voluntaria insania* (Пияцтво — добровільне божевілля).
- ☞ *Errare humanum est* (Людині властиво помилятися).
- ☞ *Eripitur persona, manet res* (Людина гине, залишається справа).
- ☞ *Extremis malis, extrema remedia* (Проти серйозних хвороб серйозні ліки).
- ☞ *Exitus letalis* (Смертельний кінець).

- ☞ *Ex juvantibus* (Пробне лікування).
- ☞ *Ex tempore* (Без підготовки, експромтом).
- ☞ *Finis coronat opus* (Кінець завершує справу).
- ☞ *Facies Hippocratica* (Обличчя вмираючого).
- ☞ *Festina lente* (Поспішай повільно).
- ☞ *Habitus aegroti* (Зовнішній вигляд хворого).
- ☞ *Nodil Caesar — gras nihil* (Сьогодні Цезар — завтра ніщо).
- ☞ *Homo sapiens* (Людина як розумна істота).
- ☞ *Homo sum, humani nihil a me alienum puto* (Я людина і ніщо людське мені не чуже).
- ☞ *Homo novus* (Нова людина).
- ☞ *Homo homini lupus est* (Людина людині — вовк).
- ☞ *Hygiena amica valetudinis* (Гігієна — подруга здоров'я).
- ☞ *Ignoti nulla curatio morbi* (Не можна лікувати нерозпізнану хворобу).
- ☞ *Ibi bene, ubi patria* (Де добре, там Батьківщина).
- ☞ *In vino — veritas, in aqua — sanitas* (У вині — правда, у воді — здоров'я).
- ☞ *Indicatio vitalis* (Життєві показання).
- ☞ *Ite experientia facta est* (А все таки досвід є).
- ☞ *Lege artis* (За всіма правилами).
- ☞ *Locus minoris resistentiae* (Місце найменшого опору).
- ☞ *Memento mori!* (Пам'ятай про смерть!).
- ☞ *Memento, gnia pulvis est!* (Пам'ятай, що ти прах!).
- ☞ *Memento vivere!* (Пам'ятай про життя!).
- ☞ *Memento patriam!* (Пам'ятай про Батьківщину!).
- ☞ *Medice, mente, non medicamentis* (Лікуй розумом, а не ліками).
- ☞ *Medice, cura aegrotum, sed non morbum!* (Лікарю, лікуй не хворобу, а хворого!).
- ☞ *Medice, cura te ipsum!* (Лікарю,вилікуй сам себе!).
- ☞ *Medicina soror philosophiae* (Медицина — сестра філософії).

- ☞ *Medicus medico amicus est* (Лікар лікарю — друг).
- ☞ *Medicus curat, natura sanat* (Лікар лікує, а природа виліковує).
- ☞ *Mens sana in corpore sano* (Здоровий розум — у здоровому тілі).
- ☞ *Modus vivendi* (Спосіб життя).
- ☞ *Morbus est complexus symptomatum* (Хвороба — комплекс симптомів).
- ☞ *Mortis causa* (Із причини смерті).
- ☞ *Mors meta malorum* (Смерть — кінець страждань).
- ☞ *Moriendum est omnibus* (Усі повинні померти).
- ☞ *Mors certa, hora incerta* (Смерть безсумнівна, але час її невідомий).
- ☞ *Mors — ultima ratio* (Смерть — останній аргумент).
- ☞ *Mundus vult diuiri* (Світ хоче бути ошуканим).
- ☞ *Multum vinum bibere — non diu vivere* (Багато вина пити — не довго жити).
- ☞ *Natura sanat, medicus curat* (Природа оздоровлює, лікар лікує).
- ☞ *Nam sine cloctrina vita est quasi mortis imago* (Без науки життя подібне смерті).
- ☞ *Naturaliter et inevitabiliter mala et vitiata natura* (Природа людини зла).
- ☞ *Nemo mortem effugere potest* (Смерті ніхто не може уникнути).
- ☞ *Ne posesas, si juvare non potes* (Не нашкодь, якщо не можеш допомогти).
- ☞ *Nil admirari* (Нічому не дивуватись).
- ☞ *Nihil est ab omni parte beatum* (Ніщо не досконало у всіх відношеннях).
- ☞ *Nil sub sole novum* (Нічого нового під сонцем).
- ☞ *Nil permanent sub sole* (Ніщо не вічне під сонцем).
- ☞ *Noli nocere!* (Не нашкодь!).
- ☞ *Non curatur, qui curat* (Не вилікується той, хто турботу має).

- ☞ *O tempora, o mores!* (О часи, о звичаї).
- ☞ *Omnia mecum porto* (Все своє ношу з собою).
- ☞ *Omnis cellula ex cellulae* (Кожна клітина — з клітини).
- ☞ *Omnibus hominibus moriendum est* (Усі люди смертні).
- ☞ *Omne vivum ex vivo* (Усе живе — з живого).
- ☞ *Omne nimium nocet* (Усе зайве шкодить).
- ☞ *Optimum medicamentum quies est* (Найкращі ліки — спокій).
- ☞ *Ora et labora* (Молись і працюй).
- ☞ *Plures scapula quam gradus (perdidit)* (Від пияцтва загинуло більше, ніж від меча).
- ☞ *Populus remedia cupit* (Народ прагне ліків).
- ☞ *Post mortem* (Після смерті).
- ☞ *Post mortem nihil est* (Після смерті не залишається нічого).
- ☞ *Praesente medico nihil nocet* (У присутності лікаря все дозволено).
- ☞ *Pro et contra* (За і проти).
- ☞ *Pro patria mori* (Умерти за Батьківщину).
- ☞ *Primum noli nocere* (Перш за все не нашкодити).
- ☞ *Prognosis bona* (Хороший прогноз).
- ☞ *Prognosis pessima* (Найгірший прогноз).
- ☞ *Qui bene diagnoscit, bene curat* (Хто добре діагностує той добре лікує).
- ☞ *Qui bene interrogat, bene diagnoscit, qui bene diagnoscit, bene curat* (Хто добре розпитує — добре діагностує, хто добре діагностує — добре лікує).
- ☞ *Qui bibit innocue vina — venena bibit* (Хто непомірно п'є вино — п'є отруту).
- ☞ *Repetitio est mater studiorum* (Повторення — мати навчання).
- ☞ *Sapiens mortem non timet* (Мудрий не боїться смерті).
- ☞ *Salus aegroti suprema lex medicorum* (Благо хворого — вищий закон для лікарів).

- ☞ *Salus populi suprema lex* (Благо народу — найвищий закон).
- ☞ *Sic transit gloria mundi* (Короткочасність — сестра таланту).
- ☞ *Sit tibi, terra levis* (Хай тобі земля буде пухом).
- ☞ *Status praesent* (Теперішній стан).
- ☞ *Sublata causa, tollitur morbus* (Зі знищенням причини зникає хвороба).
- ☞ *Suum suique* (Кожному своє).
- ☞ *Summum bonum medicinae sanitas* (Вище благо для людини — здоров'я).
- ☞ *Sum, quod eris: quod es, ante fui* (Я той, ким ти будеш, а був я тим, ким ти є).
- ☞ *Tempes vulnera sanat* (Час лікує рани).
- ☞ *Terra incognita* (Незнайома земля, невідоме).
- ☞ *Terra paterna* (Рідна земля).
- ☞ *Tres faciunt collegium* (Троє становлять консиліум).
- ☞ *Tuto, cito* (Безпечно, швидко).
- ☞ *Ubi est morbus* (Місце хвороби).
- ☞ *Ubi concordia, ibi victoria* (Де згода, там перемога).
- ☞ *Ubi pus, ibi incisio* (Де гній, там розріз).
- ☞ *Ubi bene, ibi patria* (Де добре, там і Батьківщина).
- ☞ *Usus magister optimus est* (Досвід — кращий учитель).
- ☞ *Valetudo bonum optium* (Здоров'я — найвище благо).
- ☞ *Val soli* (Горе самотньому).
- ☞ *Vanitas vanitatum et omnia vanitas* (Суєта суєти все суєта).
- ☞ *Vegetum ingenium in vivido pectore viget* (Могутній дух живе в міцному тілі).
- ☞ *Veni, vidi, vici* (Прийшов, побачив, переміг).
- ☞ *Veritas magis amicitiae* (Істина вище дружби).
- ☞ *Veritas odium parti* (Правда очі коле).
- ☞ *Vale* (Привіт, будь здоров).
- ☞ *Verba volant, scripta manet* (Слова відлітають, написане залишається).

- ☞ *Vita sine libertate nihil* (Життя без свободи ніщо).
- ☞ *Vigere animo* (Бути бадьорим духом).
- ☞ *Vivra — verra* (Поживемо — побачимо).
- ☞ *Vita nostra brevis est* (Наше життя коротке).
- ☞ *Vivere in diem* (Жити сьогоднішнім днем).
- ☞ *Vix orimur, morimur* (Народившись, ми починаємо вмирати).
- ☞ *Vive ut vivas* (Живе, щоб жити).
- ☞ *Vis medicatrix naturae* (Цілюща сила природи).
- ☞ *Vivere memento!* (Пам'ятай про життя).
- ☞ *Vivere militare est* (Жити — означає боротись).
- ☞ *Voles-nolens* (Волею-неволею).
- ☞ *Vox populi — vox dei* (Голос народу — голос Бога).

Пияцтво, алкоголізм

- * Або пий, або лий.
- * Алкоголік — людина, яку губить випивка і відсутність випивки.
- * Алкоголь — гонча собака смерті.
- * Анонімних алкоголіків не буває.
- * Байок п'яниці не переслухаєш.
- * Батьки п'ють — діти хворіють.
- * Без вина одне горе, а з вином старе і два нових: і п'яний, і побитий.
- * Без страви вина не пий.
- * Було б вино, а п'яні будуть.
- * Ввечері п'яний — вранці ледачий.
- * Вино пити, що мотузок на шії в'язати.
- * Вино входить — розум виходить.
- * Вино забирає і розум, і добро.
- * Вино з розумом не ладнає, хмільне шумить — розум мовчить.
- * Вино веселить, якщо вміру п'єш, вино царствує, якщо багато п'єш.
- * Вино серце веселить, а людину губить.
- * Вино і лікує, і калічить.
- * Вино розуму не товариш.
- * Вино пий з малої чарки, а знання — з великої.
- * Вино провину творить.
- * Вино в людині, розум в стакані.
- * Вино — ліки для старого, отрута — для молодого.
- * Вино старому пити, молодому відсьорбати, малому понюхати і Бога пом'янути.
- * Вино звеселяє, але від нього голова болить.
- * Вино нам дарує море радості й океан печалі.

- ✱ Вина більше — розуму менше.
- ✱ Вино роботі — не товариш.
- ✱ Вино нам від Бога дано.
- ✱ В пияцтві людина впадає в божевілля.
- ✱ Вкрав — випив — в'язниця.
- ✱ Випив на копійку, а бешкету на гривню.
- ✱ Винувате не вино, винувате пияцтво.
- ✱ Випив на копійку, а бешкету на карбованець.
- ✱ Випити вино — невелика біда.
- ✱ Від п'ятики до злочину — два кроки.
- ✱ Від чарки до могили дорога коротка.
- ✱ Всі ліки на спирту, він і помагає.
- ✱ Горілка все руйнує окрім посуду.
- ✱ Горілку полюбив — сім'ю розорив.
- ✱ Горілку полюбив — себе загубив.
- ✱ Горілка і чарка — ненадійні друзі.
- ✱ Горілка вину — тітка.
- ✱ Горілка п'яного карає.
- ✱ Горілка в хату — розум з хати.
- ✱ Горілка і робота поруч не йдуть.
- ✱ Гине людей у вині більше, ніж у воді.
- ✱ Горе вином залл'єш, а радість проп'єш.
- ✱ Де п'ють, там і ллють.
- ✱ Де чарка, там і сварка.
- ✱ Де п'ють, там п'яницям притулок.
- ✱ Де вино, там і горе.
- ✱ Де не бували, по три випивали, а четверту — за любов.
- ✱ Дрібні гроші пропиває великими ковтками, а великі — дрібними.
- ✱ Допився до чортиків.
- ✱ Допився до чортиків, зеленого змія і білих слонів.
- ✱ Є пиво — п'ємо, немає — чекаємо.
- ✱ Жінка, вино і гроші багатьом життя коштують.
- ✱ З горілкою пізнатися — з честю розпрощатися.
- ✱ Зрозумій п'яного мову, зрозумієш і свиняче хрюкання.

- ✱ Запив і совість пропив.
- ✱ Заливати горе вином.
- ✱ За чуже здоров'я п'єш — своє пропиваєш.
- ✱ За наших дам по сто грам.
- ✱ Застілля без чарки мов нива без дощу.
- ✱ Залишений Амуром буде шукати радості у Бахуса.
- ✱ І навіть в тому, що росіяни п'ють, євреї винуваті.
- ✱ І чисте вино життя смутить.
- ✱ Істина — у вині.
- ✱ І постійне бенкетування набридає.
- ✱ І розумні голови від вина дуріють.
- ✱ Коли вино заходить, то таємниця виходить.
- ✱ Коли з'являється вино, то зникає мудрість.
- ✱ Коли вино в чоловікові, то розум його в склянці.
- ✱ Коли чоловіки приходять додому тверезі, жінки від щастя п'яніють.
- ✱ Коли пляшка з вином відкрита, то його треба пити.
- ✱ Коли батьки п'ють, діти чокаються.
- ✱ Коли нічого сказати, то проголошують тости.
- ✱ Кинути пити не важко, важко цю подію не відмітити.
- ✱ Критикує випивох, а сам жлуктить за трьох.
- ✱ Ковток вина здоров'ю не зашкодить.
- ✱ Краще з розумом воювати, ніж із дурнем бешкетувати.
- ✱ Краще не допити, ніж перепити.
- ✱ Кума, зійди з розуму, купи вина.
- ✱ Менше п'єш — довше живеш.
- ✱ Мужик нап'ється — з паном б'ється, а прокинеться — свині боїться.
- ✱ На радощах зап'єш — із горем під руку підеш.
- ✱ На копійку випив — на гривню хитається.
- ✱ Напоїли цапа вином — пішов із вовком битися.
- ✱ Напийся, щоб розслабитись.
- ✱ Не пий останньої чарки, вона тебе згубить.
- ✱ Не впивайся вином, бо в ньому блуд.
- ✱ Не пий до дна, бо на дні немає нічого доброго.

- ✱ Не знати пива — не знати радості.
- ✱ Не шкода вина, шкода розуму.
- ✱ Невелика честь бути п'яницею, а велика честь бути завжди тверезим.
- ✱ Не пізнати ні вина за бочкою, ні людину за одягом.
- ✱ Ніколи не пий на пустий гаманець.
- ✱ Осла бійся позаду, цапа — попереду, а п'яниці — зі всіх боків.
- ✱ Одні їдять, щоб жити, інші живуть, щоб пити.
- ✱ Один день бути п'яним, а десять днів хапатись за голову.
- ✱ Перша чарка колом, друга — соколом.
- ✱ Першу чарку береш, друга тебе хапає.
- ✱ Пий, але розуму не пропивай.
- ✱ Пий, пий, побачиш чортиків.
- ✱ Пий, не бійся, будь мужчиною.
- ✱ Пий, голова, їж, голова, коли буде біда — терпи, голова.
- ✱ Пий пиво, але не лий, люби жінку, але не бий.
- ✱ Пий, але справу розумій.
- ✱ Пиво без хмелю, а людина без правди ні на що не здатні.
- ✱ Пиво добре, але відро мале.
- ✱ Пияцтво до добра не призводить.
- ✱ Пияцтво не породжує вад, воно їх тільки виявляє.
- ✱ Пити і гуляти — добра не бачити.
- ✱ Пияк, що ступить, то збреше.
- ✱ Пило б ледащо, якби було за що.
- ✱ Після міцних напоїв люди слабіють, після слабких — міцніють.
- ✱ Пляшка на стіл — справи під стіл.
- ✱ Похмелюсь і п'ю далі.
- ✱ П'яний, як чіп.
- ✱ П'яному всеодно не переконати тверезого, як і тверезому не вмовити п'яницю.
- ✱ П'яниця — істинний центр світу, все крутиться навколо нього.
- ✱ П'яниця губить гроші, розум і здоров'я.

- ✱ П'яниця звекає до горілки, як злодій до злодійства.
- ✱ П'яниця що багач без грошей, а мудрий без розуму.
- ✱ П'яний, як малий: що думає, те і на язичку.
- ✱ П'яному море по коліна, а калюжа — по вуха.
- ✱ П'яний проспиться, дурень — ніколи.
- ✱ П'яного гріх, тверезого відповідь.
- ✱ П'яниця і краплі радий.
- ✱ П'яного шукай у корчмі, а голого — в лазні.
- ✱ П'яниці народжують п'яниць.
- ✱ П'яниця — в церкву, а кажуть — у шинок.
- ✱ П'яниця п'яницю в корчмі знаходить.
- ✱ П'яниця за чаркою тягнеться.
- ✱ П'яниці-батьки — хворобливі діти.
- ✱ П'яниця в борг більше п'є.
- ✱ П'яницю ніс, а злодія пальці виказують.
- ✱ Річка починається із струмочка, а пияцтво — з чарки.
- ✱ Робота гроші збирає, а вино топить.
- ✱ Розумний дурня, а тверезий п'яного не любить.
- ✱ Сам п'яний, а діти голодні.
- ✱ Сильний хміль, сильніший хмелю сон, сильніша сну тільки за жінка.
- ✱ Сім п'ятниць на тиждень у п'яниці.
- ✱ Скільки води не пий, а п'яним не будеш.
- ✱ Спочатку чоловік бере чарку, потім чарка бере чоловіка.
- ✱ Спочатку ви вимагаєте випивки, потім випивка вимагає випивки, а потім випивка вимагає вас.
- ✱ Сп'яніння перемогою інколи переходить в алкоголізм.
- ✱ Склянка вина не додає розуму.
- ✱ Сто грам із причепом.
- ✱ Сто грам під копірку.
- ✱ Старих п'яниць зустрічаєш частіше, ніж старих лікарів.
- ✱ Так пив, що і совість пропив.
- ✱ Тверезого думка — п'яного мова.
- ✱ Тільки і родини, що корчми одні.

- ✱ Тільки люди п'ють вино, а тварини — джерельну воду.
- ✱ Тільки “білу” п'ють по-чорному.
- ✱ Треба їсти і запивати, а не пити й закусувати.
- ✱ Той сам собі шкодить, хто в чарку дивиться.
- ✱ Тютюн і вино завжди в згоді.
- ✱ У п'яниці завжди є радість або горе, завжди є привід, щоб випити.
- ✱ У п'яниці або очі сині, або спина в глині.
- ✱ У п'яниці й діти голодні.
- ✱ У склянці вина людей тоне більше, ніж у морі.
- ✱ У хмелю солодко, а після хмелю бридко.
- ✱ У нашого Івана всі діти п'яні.
- ✱ Хмільне не вода — людині біда.
- ✱ Хліб на ноги ставить, а вино валить.
- ✱ Хочеш із життям дружити, перестань горілку пити.
- ✱ Хто щодня в чарку заглядає, в того нічого немає.
- ✱ Хто живе з горілкою, той від неї і помре.
- ✱ Хто каже, що горілка серце веселить, але чому від неї голова болить?
- ✱ Хто не вміє в молодості вино пити, той буде в старості тільки воду пити.
- ✱ Хто не впивається вином, той міцний розумом.
- ✱ Хто чарчину допиває, той віку не доживає.
- ✱ Хто п'є, а хто сльози л'є.
- ✱ Хто в горілці шукає силу, той сам себе губить.
- ✱ Хто що пив, через те і п'яний.
- ✱ Хто п'яний, той і ледар.
- ✱ Хто жив із горілкою, той вмирає з міткою.
- ✱ Чай — не горілка, багато не вип'єш.
- ✱ Чарка вина розуму не додасть, а друга і третя — доведуть до суми і тюрми.
- ✱ Через повну пляшку світ виглядає цілком інакше, ніж через пусту.
- ✱ Чим бідніша країна, тим шикарніше бенкетують.
- ✱ Чим більше вип'єш, то ніби мудрішим стаєш.

- ✱ Чим більше п'єш за здоров'я, тим швидше вип'єш на поминках.
- ✱ Чим рідше, тим краще.
- ✱ Чим менше, тим здоровше.
- ✱ Чоловік п'є — півдому горить, жінка п'є — весь дім горить.
- ✱ Щасливий той, хто вина не знає.
- ✱ Що у тверезого на думці, те в п'яного на язиці.
- ✱ Що тверезий гадає, те п'яний викладає.
- ✱ Якщо не пити і не курити, чужих жінок не любити, то навіщо тоді жити?
- ✱ Якщо мені наливають по половинці, то я буду довго сидіти, а по повній — буду довго лежати.
- ✱ Якщо напився, не звинувачуй вино.
- ✱ Якщо горілка заважає роботі, кинь горілку.
- ✱ Якщо випив через край, то все пропадай.
- ✱ Якщо вино в людині, то розум у склянці.
- ✱ Я п'ю квас, а побачу пиво, не пройду мимо.
- ✱ Я п'ю більше, ніж губка.
- ✱ Я йому про Одарку, а він мені про повну чарку.
- ✱ Як за чарку, так і за бійку.

***

У себе вдома перший келих п'ють за здоров'я, другий — ради задоволення, третій — ради нахабства, останній — ради божевілля.

Анахарсис

Постійна пиятика шкідлива, вона псує натуру печінки і мозку, послаблює нерви, спричиняє хвороби нервів, раптову смерть.

Авіценна

Вино надає кожному, хто його п'є, чотири риси. Спочатку чоловік стає схожим на павича — він красується, його рухи плавні й величаві. Потім він набуває характеру мавпи — починає зі всіма жартувати і загравати. Після цього уподібнюється

леву — стає самовпевненим, гордим. Але врешті він перетворюється у свиню і, як свиня, валяється в грязюці.

Абу-аль Фарадж

Сп'яніння — добровільне божевілля.

Арістотель

Жінки, які пиячать, народжують дітей, подібних собі.

Арістотель

Якщо хтось хвалиться, що може багато пити і не бути п'яним, Аристипп сказав “Це властиво і мулу”.

Аристипп

Люди бояться холери, але вино набагато небезпечніше.

О. Бальзак

Від алкоголю більше людських жертв, ніж від найтяжчої епідемії.

М. Бер

Давно доведено і лікарями, і криміналістами, що алкоголізм і злочинність — рідні брат і сестра.

М. Бер

П'ють і їдять усі люди, але пиячать і об'їдаються тільки дикуни.

В. Белінський

Бідність і злочини, нервові й психічні хвороби, виродження нащадків — ось до чого призводить алкоголь.

В. Бехтерев

Уся справа в тому, що пияцтво є віковим злом, воно пустило глибоке коріння в наш побут і породило систему диких звичок. Вони вимагають пити і пригощати в будь-якому випадку.

В. Бехтерев

Боротьба потрібна не тільки зі зловживанням спиртними на-
поями, але зі вживанням їх взагалі. Так як боротьба наполови-
ну ніколи не обіцяє успіху.

В. Бехтерев

Багато ідіотів і недоумкуватих з'являються на світ від батьків-
п'яниць.

Ф. Бекон

Ніякі халепи і злочини не знищують стільки людей і народного
багатства, як пияцтво.

Ф. Бекон

Алкоголь штовхає людей до тюрем.

А. Болрираллар

Із усіх вад пияцтво більше несумісне з величчю духу.

Вальтер Скотт

І цивілізовані люди в п'яному стані втрачають людський вигляд
і людську гідність.

Ж. Верн

Людство могло б досягнути неймовірних успіхів, якби воно
було більш тверезим.

Й. Гете

Пияцтво — причина слабості й хворобливості дітей.

Гіппократ

В наші дні алкоголізм дає більше спустошень, ніж три історич-
них лиха разом взяті: голод, чума, війна.

В. Гладстон

Хай живуть винороби, які вливають сонячну душу в душі людей!

М. Горький

Від вина гине краса, воно скорочує молодість.

Горацій

Немає такої причини, яка спричинила б стільки страждань і хвороб, скільки викликає їх зловживання спиртними напоями.

Ч. Дарвін

У чарці нудьга шукає розради, легкодухість — хоробрості, нерішучість — упевненості, сум — радості, але знаходять лише загибель.

К. Джонсон

Журби можна позбутися будь-якими засобами, крім пияцтва.

К. Джонсон

Ми п'ємо за здоров'я один одного і шкодимо власному здоров'ю.

К. Джером

Якби вино не загинуло від мене, то я б загинув від вина.

Діоген

Ті, хто вгамовує спрагу не водою, а вином, нерозсудливі скотини.

Діоген

Сп'яніння показує душу людини, як дзеркало відображає її тіло.

Есхіл

П'яному ніхто не довіряє нічого таємного.

Зенон

Забороніть половину шинків, і ви зможете тоді закрити половину лікарень, будинків для божевільних, притонів для жебраків і тюрем.

Г. Зондфрегер

Хай п'ють! П'яним народом легше керувати.

Катерина II

Алкоголіки нагороджують своїх нащадків різними тяжкими недугами, серед яких почесне місце займають психічні хвороби.

В. Канель

Алкоголь перетворює людину в убивцю і злодія.

Ч. Колтон

Якби не було алкоголю, світ, без сумніву, був би щасливішим.

Я. Крелелін

Немає кращого способу створення ідіотів, ніж алкоголь при його довготривалому вживанні.

Я. Крелелін

П'яний не думає про наслідки своїх слів і дій, ставить до них легковажно. Пристрасті й дурні спонування не приховуються і спонукають до більш або менш дурних вчинків.

С. Корсаков

Вино мстить п'яниці.

Леонардо да Вінчі

Алкоголізм — це породження варварства, яке міцно тримає людство з часів сивої давнини, збирає з нього жахливу данину, поглинає молодість, пригнічує енергію, губить кращий цвіт роду людського.

Джек Лондон

Де і коли б не сходились люди, задля яких би цілей — для веселощів, для обміну думками, для обговорення чогось важливого або щоб просто відпочити — завжди об'єднував алкоголь.

Джек Лондон

Початок шляху — чарка, середина — компанія, яка випиває кілька чарок за обідом; кінець — у тюрмі за вбивство в п'яному стані, за розтрату, в психіатричній лікарні, в могилі від випадкової легкої хвороби.

Джек Лондон

Хмільне завжди простягає нам руку, коли ми зазнаємо невдачі, коли безсилі, втомлені, й показує надто легкий вихід із нашого становища. Але обіцянки його брехливі, фізична сила, яку воно обіцяє, облудна, душевний підйом оманливий. Під впливом хмільного ми втрачаємо справжнє уявлення про цінність речей.

Джек Лондон

Хто не любить вина, жінок і пісень, той дурнем і помре.

М. Лютер

Багато вина — мало розуму.

Менандр

Якщо невживання вина — незначна жертва, принеси її задля інших; якщо це велика жертва, принеси її задля самого себе.

С. Мей

Не старайтесь утопити своє горе у вині, бо воно вміє плавати.

Миранд

Інші пороки притупляють розум, пияцтво ж руйнує його.

М. Монтень

Як у бочці вина, розрізняють класи народу: зверху піна, знизу покидьки, світла лише середина.

А. Нахарсис

П'яниця ніколи не насолоджується квітучим здоров'ям і не доживає до глибокої старості.

А. Нелобін

Як тільки я випиваю одну чарку, я стаю зовсім іншою людиною, яка також хоче негайно випити.

Омар Хайям

Не пийте вина, не засмучуйте своє серце тютюном і ви проживете стільки, скільки жив Тіціан.

І. Павлов

Ми будемо займатись алкоголем, який, я гадаю, спричиняє більше шкоди, ніж користі всьому людству, хоч п'ють задля радощів. Скільки талановитих і сильних людей загинуло і гине через нього.

І. Павлов

П'яна людина — не людина, бо вона втратила те, чим відрізняється людина від тварини, зокрема, розум.

М. Пейн

Пияцтво — це божевілля.

Піфагор

Жодне тіло не може бути настільки міцним, щоб його вино не могло пошкодити.

Плутарх

Коли ми піднімаємо келих і цюкаємося із сусідом, смисл наших дій такий самий, як у дикунів, що роздряпували своє передпліччя і з'єднували краплі крові з кров'ю побратима.

А. Портнов, І. П'ятницька

Яку біду можна порівняти з пристрасстю до вина?

Е. По

Усі епідемії, разом узяті, менше вбивають людей, ніж пияцтво.

Т. Рішар

Пияцтво принижує чоловіка, відбирає в нього розум, при-
наймні тимчасово, і врешті перетворює у тварину.

Ж.-Ж. Руссо

Правда у вині: це значить, що в наші дні чоловік повинен бути
п'яницею, щоб мати бажання говорити правду.

Ф. Рюккерт

Тайна має властивість молодого вина, яке постійно загрожує
зірвати пляшку.

М. Сафір

Спочатку від вина рум'яний, пізніше — блідий.

Сааді

Пияцтво і культура — це два поняття, які взаємно виключають
одне одне, як лід і вогонь, світло і п'ятьма.

М. Семашко

Скільки чоловіки горілки випили, стільки жінки і діти сліз пролили.

І. Сеченов

Вино — чудовий реактив, в якому виявляється людський ха-
рактер: хто скотина, той у вині стане досконалою скотиною, а
хто людина, той у вині стане ангелом.

В. Соловійов

... Людина, випивши надлишок, не зберігає таємниць і не
виконує обіцянок.

М. Сервантес

Пити вино так само шкідливо, як приймати отруту.

Сенека

Пияцтво — ніщо інше, як добровільне божевілля.

Сенека

Пияцтво не створює вад, а тільки виставляє їх на показ. У пихатого росте чванливість, у жорстокого — лютість, у заздрісника — злість, будь-яка хиба виходить на волю.

Сенека

У стані сп'яніння кожен є невірником гніву і втікачем від розуму.

Софокл

Сп'яніння — це істинне божевілья, яке позбавляє нас власних здібностей.

Солон

Вино глумливе, горілка (сікера) буйна, і кожен, хто захоплюється ними, нерозумний.

Соломон

Я не заперечую, що я божевільний, але мені приємно думати, що моє божевілья походить від пияцтва і кохання, тому що дійсно багато п'ю.

Тассо

Яким би щасливим не відчував себе п'яниця від вина, він далекий від істинного щастя, тому що для нього це щастя, а для інших — горе; сьогодні це щастя, а завтра — горе.

Р. Тагор

П'яна людина здатна на вчинки, про які вона твереза не наважилась і подумати.

Л. Толстой

Спирт так само консервує душу і розум п'яниці, як він консервує анатомічні препарати.

Л. Толстой

Вино руйнує фізичне здоров'я людей, губить їх розумові здібності, добробут сімей і, що найстрашніше — душі людей і їх нащадків.

Л. Толстой

Рідко злодій і вбивця робить свою справу тверезим.

Л. Толстой

П'яниця ніколи не йде вперед ні в розумовому, ні в моральному відношенні.

Л. Толстой

П'яному і на світлій вулиці темно.

К. Ушинський

Тверезість кладе дрова в піч, м'ясо — в каструлю, хліб — на стіл, кредит — державі, гроші — в гаманець, силу — в тіло, одяг — на спину, розум — у голову, достаток — у сім'ю.

Б. Франклін

Алкоголізм не гине разом із людиною, а передається нащадкам у численних і різноманітних формах.

А. Фурн'є

Алкоголь є найстрашнішим ворогом майбуття роду людського.

Фюрель

Якщо хтось запевняє, що випив шість чи вісім пляшок вина за одним заходом, то тільки з одного милосердя я буду вважати його брехуном, бо інакше прийдеться думати, що він — скотина.

Ф. Честерфілд

Пийте вірменський коньяк, куріть гаванські сигари і ніколи не запізнюйтесь до обіду.

У. Черчілль

Люди впускають у свої вуста ворога, який краде їх мозок.

В. Шекспір

Філософія життя

- ✿ Англієць йде і не прощається, єврей прощається і не йде.
- ✿ Аби шия, а ярмо буде.
- ✿ Аби постати ангелом, жінці доводиться бути змією.
- ✿ Баба винувата, що дівка черевата.
- ✿ Бажаючого йти доля веде.
- ✿ Багатий не знає, з чого бідний живе, бідний не знає, де багатий гроші витрачає.
- ✿ Багата земля не тоді, коли її багато, а коли на ній працюють завзято.
- ✿ Бережи батька і матір — інших не буде.
- ✿ Без муки не буває науки.
- ✿ Бий своїх, щоб чужі боялись.
- ✿ Біда всьому навчить.
- ✿ Біда біду перебуде, одна мине — інша буде.
- ✿ Біда сама не ходить, а сім бід за собою водить.
- ✿ Бідність не вада.
- ✿ Бідний робить, що може, а багатий, що хоче.
- ✿ Бідний не той, у кого мало що є, а той, хто багато чого хоче.
- ✿ Бідному завжди вітер в обличчя.
- ✿ Бійся собаки спереду, коня — ззаду, а поганої людини — з усіх боків.
- ✿ Бідність породжує злидні.
- ✿ Від добра добра не шукають.
- ✿ Від одностайності до стадності один крок.
- ✿ Він йому окропом межі очі, а той — спасибі за Божу росу.
- ✿ Вір своїм очам, а не чужим речам.
- ✿ Великі гроші — великі проблеми, малі гроші — малі проблеми.

- ❁ Вєсь світ театр, а люди в ньому актори.
- ❁ Влізла баба в очерет, і ні взад, і ні вперед.
- ❁ Вогонь, море і жінки — ось три нещастя.
- ❁ Ворог мого ворога — мій союзник.
- ❁ Все добре коли-небудь кінчається.
- ❁ Все не так погано, як ви думаєте, все набагато гірше.
- ❁ Гарна Даша, та не наша.
- ❁ Гідність людини визначається її вчинками.
- ❁ Голодному злодії не страшні.
- ❁ Голодного не треба сердити.
- ❁ Говори мало, слухай багато, а думай ще більше.
- ❁ Даю, щоб ти дав.
- ❁ Дешеве м'ясо пси їдять.
- ❁ Демократія настала: в кого гроші, в того й сало.
- ❁ Демократами не народжуються, у них перефарбовуються.
- ❁ Демократія — це коли думаєш, що хочеш, говориш, — що думаєш, а робиш, що скажуть.
- ❁ Де свої пси гризуться, чужий не мішайся.
- ❁ Де сила, там розуму не треба.
- ❁ Де немає жінок, там немає справжньої радості.
- ❁ Досвід збільшує нашу мудрість, але на жаль, не зменшує нашу дурість.
- ❁ Добрі слова — краще, ніж багатство.
- ❁ Добрими намірами вимощена дорога в пекло.
- ❁ Дорогу долає той, хто йде.
- ❁ Добро втрачаєш — наживеш, честь утратиш — пропадеш.
- ❁ Доки будеш багатим, доти будеш мати багато друзів, але як тільки збіднієш, залишишся сам, як палець.
- ❁ Доходи декларують лише ті, у кого їх немає.
- ❁ Дві речі бувають важкими: мовчання, коли треба говорити, і розмова, коли необхідно мовчати.
- ❁ Друзі — це скарби, які прикрашають людину.

- ✿ Думаю, що не помилюсь, якщо нічого не скажу.
- ✿ Дурні грабують, розумні приватизують.
- ✿ Є людина — є проблема, немає людини — немає проблеми.
- ✿ Жадібному всього мало, мудрому — нічого.
- ✿ Жінка, як сковорода: чим старша, тим краща.
- ✿ Життя прожити — не поле перейти.
- ✿ За зраду дають посаду.
- ✿ Замість олігархів духу у нас олігархи брюха.
- ✿ Зелененькі — краще рідної неньки.
- ✿ Зв'язи свій язик, бо він тебе зв'яже.
- ✿ Згадуючи минуле, людина дивиться під ноги. Думаючи про майбутнє, вона дивиться в небо.
- ✿ З ким вінчатися — з тим і вмирати.
- ✿ З чужої торби легко давати.
- ✿ І сам не дам, і другому не дам.
- ✿ І сліпий дорогу додому знайде.
- ✿ Із приватної власності у нього тільки ідентифікаційний код.
- ✿ Історія людства — це історія його помилок.
- ✿ Істину люблять усі, але не всім вона потрібна.
- ✿ Істина постійно змінюється, щоб людина не могла її зрозуміти.
- ✿ Кохання забирає розум.
- ✿ Кохання — це дірка в серці.
- ✿ Коли дурневі нема що сказати, він мовчати не буде.
- ✿ Коли ти говориш, твої слова мають бути кращі за мовчання.
- ✿ Краще плакати від сміху, ніж сміятись крізь сльози.
- ✿ Краще з розумним в пеклі, ніж з дурнем в раю.
- ✿ Кращі роки витрачаємо на помилки, решта життя — на їх виправлення.
- ✿ Куди піду, там і хата, де помру, там і могила.
- ✿ Ледачий не стільки працює, скільки підраховує вироблене.

- ❁ Лише в нещасті пізнаєш друга.
- ❁ Люди роблять календарі, а Господь Бог — погоду.
- ❁ Людина без моралі — тіло без душі.
- ❁ Любімося, як брати, а рахуймося, як жиди.
- ❁ Маємо, що маємо, куди йдемо, не знаємо.
- ❁ Ми бідні, але горді.
- ❁ Між вовками вий по-вовчи, між свиньми хрюкай по-свинячи.
- ❁ Між рабом і паном не буває дружби.
- ❁ Моя хата з краю, нічого не знаю.
- ❁ Можна весь час дурити декого, можна деякий час дурити всіх, але не можна весь час дурити всіх.
- ❁ Моя міліція — себе береже.
- ❁ Молов батько не віяне, пекла мати не сіяне.
- ❁ Ми є те, про що думаємо, і те, що нас оточує.
- ❁ Мудрість — це коли: його підносять до хмар, а він не відриває ніг від землі.
- ❁ Найважче бачити те, що лежить перед твоїм носом.
- ❁ На цвинтарі розстріляних ілюзій уже немає місця для надії.
- ❁ На тобі, небоже, що мені негоже.
- ❁ На злодієві шапка горить.
- ❁ На язиці медок, під язиком льодок.
- ❁ На городі бузина, а в Києві дядько.
- ❁ Нас ніколи не обманюють, ми обманюємось самі.
- ❁ Найбільша радість на землі — це радість людського спілкування.
- ❁ Народ скаже, як зав'яже.
- ❁ Народ має ту владу, на яку заслуговує.
- ❁ Надія є добре снідання, та лиха вечеря.
- ❁ Надія — хліб нещасних.
- ❁ Не вір тому, хто обіцяє, а вір тому, хто робить.
- ❁ Не лякайте наляканих.
- ❁ Не радій чужій біді — своя прийде.

- ✿ Не майте ілюзій — не буде розчарувань.
- ✿ Не суди, то і тебе не осудять.
- ✿ Не кидай слів на вітер, якщо не знаєш, куди він дме.
- ✿ Не роби добра, не буде і зла.
- ✿ Не дай жінці поїсти, а дай побалакати.
- ✿ Не родися красивою, а родися щасливою.
- ✿ Не вчіть вчених їсти хліб печений.
- ✿ Не любо — не слухай, а брехати не мішай.
- ✿ Немає людини — немає проблеми.
- ✿ Не вихваляйся сам, доки тебе люди не похвалять.
- ✿ Не важливо, що ти знаєш, важливо, кого ти знаєш.
- ✿ Не бійся сказати “Я не знаю”.
- ✿ Не сподівайся, що життя буде до тебе справедливим.
- ✿ Один тягне до ліса, другий — до біса.
- ✿ Одне яблуко з’їм, інші понадкушую.
- ✿ Папір не червоніє.
- ✿ Під лежачий камінь вода не тече.
- ✿ Проти долі не попреш.
- ✿ Правда очі коле.
- ✿ Правда сильніша дружби.
- ✿ Працює, як негр, а мовчить, як риба.
- ✿ Простіше оцчасливити світ, ніж жінку.
- ✿ Прожили — побачили, проживем — побачимо.
- ✿ Посмішка на устах — ніж за пазухою.
- ✿ Поради питай, але свого розуму не втрачай.
- ✿ Раб вибирає раба, пан — пана.
- ✿ Риба шукає, де глибше, а людина — де краще.
- ✿ Риба шукає глибини, а людина — доброти.
- ✿ Розумні — це ті, хто заробляє гроші своєю працею, а мудрі — це ті, на кого розумні працюють.
- ✿ Розумний вчиться, а дурень вчить.
- ✿ Різниця між розумним і мудрим полягає в тому, що розумний знайде вихід з будь-якої ситуації, а мудрий у таку ситуацію не потрапить.

- ✿ Рівність може бути правом, але ніяка людська сила не в змозі зробити її фактом.
- ✿ Рідня до півдня, як сонце зайде, сам чорт не знайде.
- ✿ Рука того, хто не дає, ніколи не збідніє.
- ✿ Свиня — вона і в Африці свиня.
- ✿ Свобода — це можливість робити те, що дозволено правом.
- ✿ Свій до свого йде за своїм.
- ✿ Свою лисину не бачать три роки.
- ✿ Сімейне життя — ходіння по муках.
- ✿ Сім'я — величина постійна, кохання — переміна.
- ✿ Скачи, враже, як пан каже.
- ✿ Скільки народ обіцянками не годуй, а йому все мало.
- ✿ Слово — срібло, мовчання — золото.
- ✿ Слухай багато, говори мало.
- ✿ Слухай, дивись, мовчи, якщо хочеш жити спокійно.
- ✿ Собака бреше, а караван іде.
- ✿ Стукайте і вам відчинять.
- ✿ Сьогодні може кожен мати власну думку, всеодно вона нікого не цікавить.
- ✿ Тепер він тричі академік, трьох неіснуючих наук.
- ✿ Теорія без практики пуста, а практика без теорії сліпа.
- ✿ Тільки дурень боїться помилитись.
- ✿ Той, хто сидить високо, ніколи не сидить надійно.
- ✿ У кого немає терпіння, той не досягне мети.
- ✿ У житті чоловіки не знають двох речей: коли помруть і чиїх дітей годують.
- ✿ У країні стільки бідних, скільки в ній економіки.
- ✿ У житті можна знайти правду, якщо тільки життя на це вистачить.
- ✿ У нас свобода совісті: хочеш май совість, хочеш можеш не мати.
- ✿ У котяти очі відкриваються на третю добу, у чоловіка — після першої шлюбної ночі, у політика — після відставки.
- ✿ Умій сказати, умій і змовчати.

- ✿ Усім властиво помиляти́сь, але тільки дурні відмовляються від своїх помилок.
- ✿ Усе надмірне — шкідливе.
- ✿ Усе в наших руках, тільки влада в Івана Івановича.
- ✿ Усього було, коли нас не було.
- ✿ Усього й буде, коли нас не буде.
- ✿ Філософія — вчитель життя.
- ✿ Філософія і медицина — рідні сестри.
- ✿ Хай будуть гроші, бо вони хороші.
- ✿ Хай тебе робота боїться, а не ти її.
- ✿ Хочеш позбутися друга — позич йому грошей.
- ✿ Хочеш бути щасливим один день — напийся,
Хочеш бути щасливим один місяць — одружися,
Хочеш бути щасливим один рік — знайди коханку,
Хочеш бути щасливим все життя — будь здоровим.
- ✿ Хочеш змінити світ, починай з себе.
- ✿ Хочеш знати все про себе, посварися з другом.
- ✿ Хто вміє мовчати, той є мудрим у розмові.
- ✿ Хто робить, того й б'ють.
- ✿ Хто вибирає кримінал, того в'язниця не обмене.
- ✿ Хто честь та совість береже, той із хліба на воду перебивається.
- ✿ Хто хоче знайти майбутнє, повинен добре знати минуле.
- ✿ Хто поспішає, той робить одну й ту саму справу двічі, а хто йде повільно — завжди дійде.
- ✿ Хто володіє інформацією, той володіє світом.
- ✿ Хто літом скаче, той зимою плаче.
- ✿ Хто хоче зробити, шукає спосіб, хто не хоче нічого робити — шукає причину.
- ✿ Чия мова, того й влада.
- ✿ Чим вищий злет, тим сильніше падіння.
- ✿ Чиста душа і в печі не замажеться.
- ✿ Час — не кінь, не підженеш і не зупиниш.
- ✿ Чужа жінка мов ластівка, своя наче сова.

- ❁ Чуже горе можна терпіти хоч чотири роки.
- ❁ Чужим розумом у люди не вийдеш.
- ❁ Щастя — це коли є потреба в тобі.
- ❁ Щастя дає радість, нещастя — мудрість.
- ❁ Щастя скоро покидає, а надія ніколи.
- ❁ Щасливий той, хто не жалкує за тим, що не повернути.
- ❁ Що істинно, то чисто.
- ❁ Щоб біди не знати, треба своїм плугом на своїй ниві орати.
- ❁ Шлюб — це стабільність, кохання — порив.
- ❁ Язик мій — ворог мій.
- ❁ Язик до Києва доведе.
- ❁ Як дбаємо, так і маємо.
- ❁ Яке їхало, таке й здибало.
- ❁ Яке коріння, таке й насіння.
- ❁ Який це “новий українець”, якщо він не хоче стати депутатом?
- ❁ Якби молодість знала, а старість могла.
- ❁ Якщо хочеш бути щасливим, будь ним.
- ❁ Якщо воля тверда, тоді ціль буде досягнута завжди.
- ❁ Якщо ви не можете змінити обставини, то змініть до них своє ставлення.
- ❁ Якщо немає щастя зранку, то й не буде до останку.
- ❁ Якщо хочеш бути красивим — терпи, якщо хочеш бути здоровим — страждай.
- ❁ Якщо хочеш нажити ворогів, спробуй говорити правду.

***

Наше життя є рівно те, що ми про нього думаємо.

М. Аврелій

Найрозумніше, чого досяг чоловік — це вміння любити жінку, поважати її красу: від любові до жінки народилось усе прекрасне на землі.

Амірдовлата

Платон мені — друг, але істина дорожча.

Арістотель

Благополуччя держави залежить від законів.

Арістотель

Природа не знає ніяких прав, їй відомі тільки закони.

Д. Адамс

Достатньо вважати себе рабом, щоб ним бути.

Ален

Песимізм — це настрій, оптимізм — воля.

Ален

Той, хто не любить свою країну, не любить нічого.

Дж. Байрон

Воля — це щохвилинна перемога над інстинктами, над пристрастними потягами, над перешкодами і будь-якими труднощами.

О. Бальзак

Щоб дійти до мети, треба, насамперед, іти.

О. Бальзак

Велика людина йде впереді свого часу, розумний йде рядом з нею на всьому шляху, дурень стає її поперек дороги.

Е. Бауерфельд

Все в світі повторюється.

Ф. Бекон

Природу перемагають тільки підкорившись її законам.

Ф. Бекон

Що трапляється з вічними істинами? Вони щезають.

Берклі

За помилки державних діячів розраховується нація.

М. Бердяєв

Людство — ось у чому безсмертя смертної людини.

Б'єрне

Ніяке милосердя не врятує людину, якщо вона не допоможе сама собі.

Бічер

Тільки праця може зробити людину щасливою.

В. Белінський

Революцію планують генії, здійснюють фанатики, а її результатами користуються негідники.

Бісмарк

Надії молодих — це втрачені ілюзії старших.

В. Брюгген

Ніхто не може бути ні всезнаючим, ні всемогутнім.

Вергілій

О, якби Юпітер повернув мені минулі роки!

Вергілій

Кількість злочинів вимірюється не кількістю злодіїв, а вмінням влади розкривати злочини.

В. Висоцький

Демократія починається з дотримання закону.

Ф. Вольтер

Свобода полягає в тому, щоб залежати тільки від законів.

Ф. Вольтер

Арістотель був досконало правий, коли сказав, що сумнів є початком мудрості.

Ф. Вольтер

Брехня, яку повторюють багато разів, сприймається, як істина.

Д. Волкогонов

Вища мудрість — знати самого себе.

Галілей

Чого людина не розуміє, тим вона не володіє.

Й. Гете

Добро втратиш — нічого не втратиш,
Чесť втратиш — половину втратиш,
Мужність згубиш — все втратиш.

Й. Гете

Гроші не мають значення, коли вони є.

Б. Гейтс

Два великих тирані на землі: випадок і час.

Й. Гердер

Нічого великого у світі не відбувається без пристрасті.

Гегель

Історія, яка дає один урок, нічому не вчить.

Гегель

Двічі не можна ввійти в одну й ту саму річку.

Геракліт

Суперечка — батько і цар усіх речей.

Геракліт

Наша земля — це велика сільська дорога, а ми, люди подорожні.

Г. Гейне

У народів різні звичаї, але добрі звички повсюди вважаються добрими.

Г. Гейне

Знати — добре, але вміти — краще.

Гейбель

Я не знаю більшого тирана, як тихий голос совісті.

М. Ганді

Якщо не обмежити свободу особистості, то люди починають вести себе як мавпи.

А. Гітлер

Хто вміє задовольнитись малим, той багатий.

К. Гольдони

Справи людські більше розуміє не той, хто більше прожив, а той, хто більше спостерігав.

О. Граф

Не можна забрати батьківщину на підшвах своїх чобіт.

Дантон

Для мене слово мудрості цінніше золота.

Демокрит

Вік — це тиран, який керує.

Є. Делакруа

Думаю — отже, живу.

Декарт

Вбивство лідера ніколи нічого не міняло в світовій історії.

Дізраєль

Для того щоб бути щасливим потрібно мати здоровий шлунок,
але серце і зовсім не мати совісті.

Д. Дідро

Титули придумують раби, а присвоюють — осли.

К. Дойль

Краса врятує світ.

Ф. Достоевський

Якщо ти потратив життя для того, щоб зрозуміти, хто ти є, ти народився даремно.

Ф. Достоевський

Найкращий спосіб здобути авторитет у людей — приносити їм користь.

М. Ебнер-Ешенбах

Як багато ми знаємо, і як мало розуміємо.

А. Ейнштейн

Найбільша помилка вважати, що ніколи не помиляєшся.

Г. Карлейль

Май мужність користуватись власним розумом.

І. Кант

Дві речі завжди дивують нас — зірки на небі й моральний закон усередині нас.

І. Кант

Сімейне життя — це могила для кохання.

Казанова

Не бути коханим — це тільки невдача, не кохати — справжнє нещастя.

А. Камю

Кожен хоче бути багатим і нічого не робити.

Катерина II

Совість варта тисячі свідків.

Квінтіліан

У перемоги кілька батьків, а поразка — завжди сирота.

Д. Кеннеді

Не питай, що зробить для тебе держава, а дивись, що ти зробив доброго для неї.

Д. Кеннеді

Мудрий не той, хто думає, що все знає, а той, хто розуміє, що знає мало.

Клаудіус

Якщо ви будете платити добром за зло, то що у вас залишиться віддавати за добро? За добро треба платити добром, а за зло — справедливістю, бо жалість до ката є одночасно жорстокістю стосовно його жертв.

Конфуцій

Не роби іншому того, чого б ти сам не хотів, щоб зробили тобі.

Конфуцій

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову.

Л. Костенко

Найсильніша вода в світі — жіночі сльози.

О. Кобилянська

Вік живи — вік вчися! І нарешті подібно мудрецю, будеш мати право сказати, що нічого не знаєш.

Козьма Прутков

Людині дано дві руки на той випадок, що коли ви братимете лівою, то роздаватимете правою.

Козьма Прутков

Що маємо — не бережемо, а втратимо — плачемо.

Козьма Прутков

Життя подібне до універмагу. В ньому знаходимо все, крім того, що шукаємо.

Е. Кроткий

Причиною бідності часто є чесність.

Курцій

Ми рідко до кінця розуміємо, що ми хочемо.

Ф. Ларошфуко

Любов до себе має хоча б ту перевагу, що у неї дуже мало суперників.

Ф. Ларошфуко

Жінка ніколи не повинна обирати кохання без згоди її серця, а чоловіка без згоди її розуму.

Н. Лакло

Я не хочу бути хазяїном, так само як не хочу бути й рабом. У цьому моє розуміння демократії.

А. Лінкольн

Можна одну людину обманути багато разів, можна обманути багато людей один раз, але не можна обманювати багато людей багато разів.

А. Лінкольн

Сила все перемагає, але ті перемоги короточасні.

А. Лінкольн

Коли країна летить у прірву, за кермом повинна бути людина, яка вчасно натисне на газ.

Д. Лінн, Е. Джей

Боягузи повинні мати владу, інакше їм боязко.

С. Лець

Багатство породжує скупість.

Лівій

Історія повторюється двічі: перший раз — у вигляді трагедії, другий раз — у вигляді фарсу.

К. Маркс

Традиції всіх мертвих поколінь тяжіють, як страхіття, над розумом живих.

К. Маркс

Великі здаються нам великими лише тому, що ми самі стоїмо на колінах.

К. Маркс

Життя людини проходить в пошуках щастя.

М. Марсо

Хочеш досягнути успіху — забудь про мораль і покладайся на силу і хитрість.

Макіавеллі

Народ — це чистий лист паперу: пиши на ньому, що хочеш.
Мао-Цзедун

Критикувати легко, а зрозуміти важко.
В. Маяковський

Цінність життя не в його тривалості, а в користі, яку ми приносимо.

М. Монтень

Кожен народ має владу, якої заслуговує.

Монтеск'є

Табу існує, щоб його переступати.

М. Мюсе

Від великого до смішного один крок.

Наполеон

Надмірна впевненість, звичайно, призводить до біди.

Некот

Ми захоплюємось минулим, але живемо сучасним.

Обідій

Поки ти щасливий, у тебе буде багато друзів.

Обідій

Хто керує минулим, той керує майбутнім, хто керує сучасним, той керує минулим.

Д. Оруелл

Жити бідним для того, щоб померти багатим — такий девіз скнари.

Ж. Петі-Сан

Краса рідко поєднується з мудрістю.

Петроній

У своїх невдачах люди схильні звинувачувати долю, богів, все що завгодно, але не себе самих.

Платон

У чому сумніваєшся, того не роби.

Пліній Старший

Ніхто із смертних не буває завжди мудрим.

Пліній Старший

Ні в кого не буває постійного щастя.

Плавій

Будь вірним тому, хто вірний тобі.

Плавій

Мудрість — це глибокий розум, який базується на життєвому досвіді.

В. Пустовойт

Мені завжди було незрозуміло — люди соромляться бідності і не соромляться багатства.

Ф. Раневська

Ніякий авторитет не повинен панувати над розумом, навпаки, розум має панувати над авторитетом і керувати ним.

Рамце

Суспільство ділиться на два великих класи: на тих, хто працює, щоб жити, і на тих, які живуть, щоб заставляти працювати інших.

Рейберті

У щастя людського два рівних є крила-троянда і виноград,
красиве і корисне.

М. Рильський

Уміння приховувати — наука королів.

Рішальє

Велика душа ніколи не буває самотньою.

Р. Роллан

Немає значення скільки держава забирає, має значення лише
те, скільки повертає.

Ж.-Ж. Руссо

Чесність вмирає, коли продається.

Ж. Санд

Шлюб — це могила кохання, а жінка — хрест на ній.

М. Сафір

Кожна людина — творець своєї долі.

Саллюстій

Усе на світі можна виправити, крім смерті.

Сервантес

Найбільше багатство — відсутність жадібності.

Сенека

Не буває великого розуму без домішки божевілля.

Сенека

Деякі неписані закони сильніші всіх писаних.

Сенека

Золото пробують вогнем, жінку — золотом, а чоловіка — жінкою.
Сенека

Пороки властиві не часу, а людям. Ні одна епоха не була вільна від гріха.
Сенека

Краще зовсім нічого не знати, ніж знати погано.
Сір Публілій

Іншим пробачай часто, собі — ніколи.
Сір Публілій

Перш ніж обіцяти, подумай, чи виконаєш.
Сір Публілій

Забудь спокій, хто надумав керувати жінкою.
Сір Публілій

Все так не буде.
Соломон

Де багато мудрості, там багато і смутку.
Соломон

Я знаю, що я нічого не знаю.
Сократ

Мудрість — рідна мати щастя.
Софокл

Вибирає не той, хто голосує, а той, хто підраховує.
Й. Сталін

Бути зовсім щирою для жінки означає те саме, що з'явитись на людях голою.

Стендаль

Егоїзм — рушійна сила прогресу, бо тільки це почуття змушує людину викручуватись з найнемовірніших обставин.

В. Сухомлинський

Небезпеці краще йти назустріч, ніж чекати її на місці.

А.В. Суворов

Жадоба влади — найкричуща з усіх пристрастей.

Тацит

Сенатор — це людина, що видає закони у Вашингтоні в той час, коли не сидить в тюрмі за кримінальні злочини.

М. Твен

Найважче в житті здійснити три такі речі: зійти на гору, що стоїть перед тобою, поцілувати жінку, яка йде від тебе, і повчати людей того, на чому вони розбираються краще, ніж ти сам.

М. Твен

Посійте вчинок і пожнете звичку, посійте звичку і пожнете характер, посійте характер і ви отримаєте долю.

Теккерей

Бути мудрим — означає не тільки бачити те, що під ногами, але й передбачити майбутнє.

Теренцій

Не буває щасливого життя, бувають тільки щасливі дні.

Тер'є

Хай ненавидять, лиш би підкорялись.

Тіберій

Найбільші політики, найвидатніші полководці є найбільшими злочинцями.

Л. Толстой

Не вір словам ні своїм, ні чужим, а вір ділам і своїм, і чужим.

Л. Толстой

Робота — це останній притулок для тих, хто більше нічого не вміє.

О. Уайльд

Краса сама потребує захисту.

С. Франк

Шлюби звичайно закінчуються тим, що кохання минає, а дружина залишається.

Феогнід

Наука безпомилкова, але вчені постійно помиляються.

А. Франс

Життя має лише один зміст — саме життя.

Е. Фромм

Народ, що не шанує своїх великих людей, не вартий звання освіченого народу.

І. Франко

Дискутувати набагато легше, ніж розуміти.

Г. Флобер

Найкращий спосіб допомогти бідним — не стати одним з них.

К. Ханкок

Те, що люди не вчаться на помилках історії — самий головний урок історії.

О. Хакслі

Людина створена не для того, щоб терпіти поразки. Людину можна знищити, але неможливо її перемогти.

Е. Хемінгуей

Люди, які не страждали, огидні.

А. Цвейг

Багатий той, у кого стільки майна, що він не бажає більше.

Цицерон

Люблю зраду, але не зрадників.

Цицерон

Не дивуйся нічому, що сталося.

Цицерон

Жінка, якщо вродлива, то, як правило, зраджує. Якщо не зраджує, то, як правило, невродлива.

А. Чехов

Якщо тобі зрадила дружина, радуйся, що вона зрадила тобі, а не Батьківщині.

А. Чехов

Я знаю, що він є сучий син, але це наш сучий син.

У. Черчілль

Демократія — гірша із всіх політичних систем, але кращої не дано.

У. Черчілль

Хотіли, як краще, а вийшло, як завжди.

В. Чорномирдін

Якщо ти в молоді роки не горів, мені тебе шкода, але якщо ти на схилі віку не консерватор, тоді ти просто дурень, і мені тебе не шкода.

С. Шаталін

Життя — це гра, а ми в ній актори.

В. Шекспір

Нарід, що забуває минуле, ніколи не буде нацією.

А Шептицький

Хто не любить самотність, той не любить свободи, бо людина вільна тільки тоді, коли вона одна.

А. Шопенгауер

На самоті кожен баче в собі те, що він є на самому ділі.

А. Шопенгауер

Ми рідко думаємо про те, що маємо, але завжди турбуємось про те, чого в нас немає.

А. Шопенгауер

Чоловік часто буває замучений коханням, жінка — тільки коханцем.

Б. Шоу

Коли ми перестаємо працювати, ми перестаємо жити.

Б. Шоу

Релігійна тематика

- ✦ Аби люди, а священик знайдеться.
- ✦ Без Бога ні до порога.
- ✦ Береженого Бог береже, а небереженого варта стереже.
- ✦ Береженого Бог береже, а козака сабля стереже.
- ✦ Бог дав живіт, дасть і життя.
- ✦ Бог дасть, якщо сам зробиш.
- ✦ Бог допомагає лише тим, хто сам собі помагає.
- ✦ Бога молить, а хлопа неволить.
- ✦ Бог один, але дороги до нього різні.
- ✦ Богу — богове, кесарю — кесарево.
- ✦ Буде каяття, та не буде вороття.
- ✦ Вір, щоб розуміти.
- ✦ Віра без діла мертва.
- ✦ В гості до Бога ніколи не пізно.
- ✦ Всяке незнання є початком гріха.
- ✦ Гріх одвічний, блуд давній.
- ✦ Довге життя — це дар Бога.
- ✦ Дядько мудрує, а Бог пропонує.
- ✦ З людьми мирись, з гріхом борись.
- ✦ Кому попадає, а кому попівна.
- ✦ Козак у дорозі, а надія у Бозі.
- ✦ Каяття не дає вороття і після церковної покути.
- ✦ Любов — це дар Бога.
- ✦ На Бога надійся, але свій розум май.
- ✦ Не дав Бог здоров'я — не дасть і лікар.
- ✦ Не один я грішний.
- ✦ Не суди і не судимий будеш.
- ✦ Неси свій хрест і вір.
- ✦ Ніхто не буває таким святим, як той, у кого немає дурних думок.
- ✦ Перша жінка від Бога.

- ✠ Піп людей хова, але поховують і попа.
- ✠ Помагай собі сам, тоді і Бог тобі допоможе.
- ✠ Пробач їм, Боже, бо не знають вони, що роблять.
- ✠ Сьогодні согрішу, а завтра покаюсь.
- ✠ Талант завжди від Бога, а горе від людей.
- ✠ Хто рано встає, тому Бог дає,
А хто просипає, того Бог минає.
- ✠ Чого хоче жінка, того хоче Бог.
- ✠ Чоловік передбачає, а Бог розпоряджається.
- ✠ Шукайте Бога у власному серці,
Ви не знайдете його більш ніде.
- ✠ Як тривога, так і до Бога.
- ✠ Як Бог дасть, так і буде.
- ✠ Який піп, така і парафія.
- ✠ Який піп, таке і благословення.
- ✠ Якщо гора не йде до Магомета, то Магомет іде до гори.

***

Яким великим є Бог і якими дрібними перед ним є наші знання.
А. Ампер

Сумніватись в Богові — значить вірити в нього.
О. Бальзак

Наука і релігія — це сестри, а не вороги.
В. Браун

Якби Бога не було, то людина повинна була б його видумати.
Ф. Вольтер

Віра не початок, а кінець всякої мудрості.
Й. Гете

Відніміть у християн страх перед пеклом, і ви відніміте у них віру.
Д. Дідро

Наука без релігії кульгава. Релігія без науки сліпа.

А. Ейнштейн

Людство без релігії перебувало б у варварському стані свого розвитку.

А. Ейнштейн

Для того щоб бути праведником, спочатку треба бути грішником.

П. Загребельний

Я не можу зрозуміти світ без творця, тобто без Бога.

А. Кастлер

Якби Бог, створюючи світ, спитав у мене поради, я би підказав йому, як влаштувати всесвіт простіше.

А. Мудрий

Незнання Бога — найбільше лихо для держави. Той, хто підриває релігію, підриває разом з тим і основи суспільства.

Платон

Бог є найвищим добром, джерелом всякого добра і краси.

Платон

Душа — це Бог, який знайшов приют у тілі людини.

Сенека

Усе минає, тільки любов після всього залишається. Усе минає, але не Бог, і не любов.

Г. Сковорода

16. Своїми руками людина створила собі Бога.

Е. Фромм

***

Все минуле є минуле, і бійтеся фальшивих пророків.

Біблія

Не вступай на стежку нечистих і не ходи по шляху злих, бо вони їдять хліб беззаконня і п'ють вино розкрадання.

Біблія

Кожен дім хтось будує, а той, хто все збудував — Бог.

Євр. 3:4

Всьому свій час — час руйнувати, і час будувати; час розкидати каміння, і час збирати каміння.

Екклезіаста 3:18

Що було, воно й буде, і що робилось, буде робитись воно — і немає нічого нового під сонцем.

Екклезіаста

Страшний не гріх, а безсоромність після гріха.

І. Златоуст

Отче, відпусти їх, бо не знають, що роблять.

Ісус Христос

І не лякайтесь тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може, але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занепастити в гієні.

Ісус Христос

Віра без справи мертва.

Ісус Христос

Хто з вас без гріха, перший кине в небі камінь.

Ісус Христос

І світ перейде, і хотіння його.

Іоан 2:17

Оце ти видужав — то не гріши більше, щоб щось гірше не сталося.
Іоан 5:14

Споконвіку було слово, і слово було у Бога і Бог був слово.. Усе через нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без нього.
Іоан 1:1-4

Коли ж кажемо, що немає гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди.

Іоан Христитель

Всякому чоловікові голова Христос, а жінці голова чоловік, голова ж Христосу — Бог.

І Коринтян 11:3

Щедрі люди відчують щастя, а пожадливі не впадкують Божого царства.

І Коринтян 6:10

Бог єдиний. Бог не був народженим і не народжує нікого.

Коран

І я вам кажу: просіть — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам.

Матв. 7:7

Коли ви подаєте одному з братів моїх менших, ви мені подаєте.

Матв. 25:40

Якою мірою міряєте, такою і вам відміряють.

Матв. 7:2

Я прийшов кликати до покаяння грішників, а не праведників.

Матв. 9:3

То ж віддайте касареві касарево, а Богові — Боже.

Матв. 22:21

Повстане народ на народ, і царство на царство.

Матв. 24:7

Тим хто грішить, тим також буде караний.

Прем. 11:17

Корінь усього лихого — то грошелюбство.

Апостол Павло

Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені Богом. Тому той, хто протривить владі, протривить Божій постанові.

Рим. 13:1-2,4

Якщо я не стану за себе, то хто стане за мене? Якщо я тільки за себе, то хто я? Якщо не тепер, то коли?

Талмуд, Мішна, Абот

Багато чому я навчився у своїх наставників, ще більше у своїх товаришів, але найбільше у своїх учнів.

Талмуд

Не прощай собі, і тоді легко буде простити другим.

Талмуд

По суті любов до Бога є прагнення душі і потяг до творця, щоб поєднатись з його вищим світом.

Талмуд

Де б ти не був, не будеш без терпіння.

Св. Тома Кемі

Прощай ворогів своїх, перемагай ворогів Батьківщини і гидуйся ворогів Бога.

Філарет

Приказки та афоризми

РУДИК Борис Іванович

**ПРИКАЗКИ ТА АФОРИЗМИ ПРО ЗДОРОВ'Я,
ХВОРОБИ, ЖИТТЯ І АЛКОГОЛЬ**

Технічний редактор *Світлана Сисюк*
Комп'ютерна верстка *Галина Жмурко*
Художнє оформлення обкладинки *Павло Кушик*

Підписано до друку 23.12.2003. Формат 60x84/16. Папір офсетний № 1.
Гарнітура Ukrainian Lazurski.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,8. Обл.-вид. арк. 7,6.
Наклад 1000. Зам. № 235.

Оригінал-макет підготовлений у відділі комп'ютерної верстки
видавництва «Укрмедкнига» Тернопільської державної медичної
академії ім. І.Я. Горбачевського
Майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001, Україна.
Надруковано в друкарні видавництва «Укрмедкнига».
Майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001, Україна.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК №348 від 02.03.2001 р.

*Видання третє,
доповнене і перероблене*

Тернопіль
“Укрмедкнига”
2003